

Podjela bračne stečevine - sudska praksa Bosne i Hercegovine

Stručni članak naše advokatske kancelarije iz oblasti podjele bračne stečevine u Bosni i Hercegovini, možete pročitati klikom na link.

Sudska praksa iz pravne oblasti: podjele bračne stečevine u BiH:

NEKRETNINA UPISANA NA JEDNOG BRAČNOG PARTNERA KAO BRAČNA STEČEVINA

Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine

čl. 251 i 252

Nekretnina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice predstavlja bračnu stečevinu, bez obzira što je jedan supružnik upisan kao vlasnik nekretnine.

Obrazloženje:

"Ne stoji povreda odredbe člana 8. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine FBiH", broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15 - u daljem tekstu: ZPP) na koju ukazuje revident. Drugostepeni sud je u okviru kontrolne funkcije prihvatio da je prvostepeni sud ocijenio sve dokaze savjesno i brižljivo, kako svaki dokaz posebno tako i sve dokaze zajedno. Tuženi ne može sa uspjehom svoju subjektivnu ocjenu dokaza suprotstaviti ocjeni dokaza koju su dali nižestepeni sudovi u skladu sa odredbom člana 8. ZPP Drugostepeni sud je cijenio sve žalbene navode od odlučnog značaja i za svoju odluku dao odgovarajuće razloge (član 231. u vezi sa članom 191. stav 4. ZPP) pa prema tome nije bilo povreda iz člana 209. ZPP.

Ocjenom prihvaćenih dokaza koje su stranke izvele na glavnoj raspravi kod prvostepenog suda nižestepeni sudovi su utvrdili da su parnične stranke bivši bračni drugovi, da su brak zaključili 8. 5. 1975. g., da je predmetna nekretnina označena kao k.č.br..../14 površine... m2 k.o. M. kupljena u toku trajanja braka 11.2. 1977. g., da je u ugovoru o kupoprodaji od 11.2. 1977. g. Ov.br.... kao kupac naveden tuženi, da je predmetni ugovor izvršen isplatom ugovorene cijene i predajom u posjed kupcu, da se kupac na osnovu predmetnog ugovora 11.4. 1977. g. upisao kao vlasnik nekretnine, da su u toku braka stečene i nekretnine označene kao k.č.br....,.... k.o. M.

Polazeći od ovakvog utvrđenog činjeničnog stanja u pobijanoj presudi, koje veže i revizijski sud bez ovlaštenja da ga ispituje i mijenja (član 240. stav 2. ZPP), i ovaj sud smatra da su nižestepeni sudovi pravilnom primjenom materijalnog prava usvojili postavljeni tužbeni zahtjev tužiteljice. Ovo iz razloga što bračnu stečevinu čini imovina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice (član 252. stav 1. Porodičnog zakona), pri čemu su bračni partneri u jednakim dijelovima suvlasnici u bračnoj stečevini ako nisu drugačije dogovorili (član 252. stav 1. Porodičnog zakona). Ni okolnost da je tuženi upisan kao vlasnik nekretnine označene kao k.č.br.... ne dovodi u pitanje zaključak nižestepenih sudova da se radi o bračnoj stečevini sa suvlasničkim udjelom tužiteljice od 1/2.

Nižestepeni sudovi su dali jasne, pravilne i potpune razloge zbog čega se ne može prihvatiti tvrdnja tuženog i saslušanih svjedoka H. i S. H. da predmetna nekretnina čini posebnu imovinu tuženog na osnovu usmenog ugovora o poklonu koji je zaključio sa svojim ocem, pa se revident radi nepotrebnog ponavljanja upućuje na obrazloženje presude nižestepenih sudova.

Kako ne postoje razlozi revizije valjalo je reviziju tuženog odbiti shodno odredbi člana 248. ZPP.

Ovaj sud je odbio zahtjev tuženog za dosuđenje troškova za sastav revizije, sa kojom nije uspio u parnici (član 397. stav 1. ZPP)."

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH Sarajevo, 42 1 P 008916 17 Rev od 8.1.2020. g.)

<----->

U situaciji kada je jedan bračni partner raspolagao zajedničkom ušteđevinom u toku braka, kao što je kupovina auta za sebe, oštećeni bračni partner ako nije bilo sporazuma za sticanje posebne imovine, imao bi pravo na utvrđenje bračne stečevine na autu, a ne utvrđenje zajedničke ušteđevine koja je potrošena.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH 23 O P 048962 23 Rev od dana 05.11.2024)

<----->

Nagodba (sporazum), zaključena pred inostranim sudom između bivših bračnih drugova o podjeli bračne stečevine na nekretnini koja se nalazi u BiH, nije smetnja za vođenje parnice pred domaćim sudom za utvrđenje bračne stečevine na toj nekretnini pošto je za rješavanje sporova na nekretnini u svojini građana isključivo nadležan sud u BiH.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH 23 O P 050577 23 Rev od dana 21.05.2024)

<----->

Pod bračnom imovinom podrazumijeva se imovina stečena u toku trajanja bračne zajednice (a ne braka), zbog čega samo trajanje braka nije od uticaja za sticanje imovine (koja bi se mogla smatrati bračnom stečevinom) već je za bračnu stečevinu odlučno postojanje bračne zajednice.

Vrhovno sud Federacije BiH 17 O P 096393 23 Rev

<----->

Član 251. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine ("SN FBiH", br. 35/05, 41/05 i 31/14)

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima ("SL SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89, "SL RBiH", br. 2/92 i 13/93 i "SN FBiH", br. 29/03 i 42/11)

U POSTUPKU UTVRĐENJA BRAČNE STEČEVINE NA UDJELU DRUŠTVA UPISANOM SAMO NA JEDNOG BRAČNOG PARTNERA, POSTOJI NIŠTAVOST UGOVORA O PRENOSU UDJELA DO « AKO JE UTVRĐENO DA JE TO IMOVINA KOJA JE STEČENA U BRAKU.

Iz obrazloženja:

Kako je nespornim utvrđeno da je prvotuženi osnovao društvo ograničene odgovornosti "TGT T." d.o.o. (kao jednočlano društvo) i povećao kapital društva unosom stvari (do iznosa 126.138,00 KM) sve u vrijeme trajanja bračne zajednice sa tužiteljicom, da je bio jedini član tog društva na jednom udjelu, proizilazilo bi da je udjel kao imovina predstavljao bračnu stečevinu, jer u postupku prvotužitelj nije ni tvrdio da je u kapital društva unesena posebna imovina. Naime, osnovni kapital društva je podijeljen na udjele, a za obaveze društva član društva odgovara svojim udjelom. Pri tome treba imati u vidu da se vrijednost udjela može izražavati kao nominalna (ona koja odgovara iznosu osnivačkog uloga na temelju kojeg je stečeno članstvo), kao stvarna vrijednost (vrijednost koja bi pripala članu društva u slučaju likvidacije društva i namirenju svih obaveza društva) i kao tržišna vrijednost (vrijednost koja osim stvarne vrijednosti obuhvaća i mogućnost sticanja dobiti u budućnosti). Nominalna vrijednost udjela odgovara osnivačkom ulogu, dok su druge dvije vrijednosti ovisne o brojnim faktorima, pa između ostalog i uspješnosti društva. Stoga se sudskom presudom zajednička bračna stečevina može utvrditi samo na imovini koja je sadržana u udjelu društvu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 O P 257720 20 Rev od 14. 10. 2020. g.)

<----->

Udjel u privrednom društvu kao bračna stečevina u Bosni i Hercegovini

Udjel u društvu, koje je osnovano i dokapitalizirano za vrijeme trajanja bračne zajednice, predstavlja bračnu stečevinu, osim ako bračni partner, koji je upisan kao član društva i vlasnik udjela nije dokazao da je u društvo unijeta posebna imovina. Raspolaganje tim udjelom bez saglasnosti drugog bračnog partnera je protivno prinudnim propisima i takav ugovor o prenosu članskog udjela je djelimično, do 1/2 dijela udjela, ništav pravni posao.

Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 65 0 P 2577 720 20 Rev od 14.10.2020g.

<----->

Ništav je ugovor kojim jedan bračni supružnik raspolaže zajedničkom imovinom, ako ga drugi supružnik nije ovlastio da upravlja tom imovinom ili se, pa makar i prećutno, nije saglasio sa zaključenjem tog ugovora.

Vrhovni sud Republike Srpske 71 0 P 234563 23 Rev

<----->

Kako izvedenim dokazima tuženi nije dokazao da su njegovi roditelji kupovinom kuće učinili poklon isključivo njemu, to se ima uzeti da je predmetna kuća sredstvima roditelja tuženog kupljena u svrhu rješavanja stambenog pitanja tuženog i njegove porodice, odnosno da su roditelji tuženog učinili poklon tužiteljici i tuženom kao bračnim supružnicima.

Vrhovni sud Republike Srpske 79 0 P 001569 22 Rev

<----->

PRIHOD OD INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA KAO BRAČNA STEČEVINA

Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine član 251 stav 4

- Prihod od intelektualnog vlasništva ostvaren za vrijeme trajanja bračne zajednice predstavlja bračnu stečevinu ako supružnici žive zajedno i ako postoji takva vrsta prihoda.

Obrazloženje:

"Prvostepenom presudom Općinskog suda u S. broj:... od 20. 2. 2018. g. je odlučeno: "Usvaja se tužbeni zahtjev tužiteljice koji glasi: Utvrđuje se da bračnu stečevinu tužiteljice Š. A. i tuženog Š. F. sa po 1/2 dijela, čine...

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice kojim je tražila da se utvrdi bračnu stečevinu tužiteljice i tuženog sa po 1/2 dijela čine novčana sredstva naplaćena po osnovu Ugovora o produkciji animiranog filma i prenosu dijela autorskih prava...

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u... žalba tužiteljice je odbijena i prvostepena presuda je potvrđena (stav prvi izreke)...

Blagovremeno podnesenom revizijom u odbijajućem dijelu drugostepenu presudu pobija tužiteljica zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava,...

Revizija nije osnovana...

... odredbom Zakona o autorskim i srodnim pravima u članu 72. je propisano da u zajedničku imovinu bračnih drugova ulaze samo imovinske koristi koje potiču iz autorskih prava. Relevantne odredbe Porodičnog zakona FBiH, koje se odnose na ovaj predmet bračne stečevine, regulisane su u odredbi člana 251. stav 4. PZ FBiH, kojom je propisano da bračnu stečevinu čine prihodi od intelektualnog vlasništva ostvareni za vrijeme trajanja bračne zajednice. Suprotno tvrdnjama revidentice, iz definicija naprijed citiranih zakonskih odredaba, proizilazi da su ove suštinski istovjetne i da ustvari oba zakona govore o prihodima od intelektualnog vlasništva, pri čemu je irelevantno kada je djelo nastalo.

Dakle, jezičkim i gramatičkim tumačenjem odredbe člana 251. PZ (koji je lex specialis) koja definiše intelektualnu svojinu kao bračnu stečevinu (prihod od intelektualnog vlasništva ostvaren za vrijeme trajanja bračne zajednice), slijedi da odlučne činjenice za sticanja ove

vrste bračne stečevine, su postojanje bračne zajednice stranaka i postojanje takve vrste prihoda. Bračna zajednica postoji ukoliko supružnici žive zajedno.

U konkretnom slučaju, ako se ima u vidu da je bračna zajednica stranaka prekinuta u avgustu mjesecu 2009. g., a da je tuženi prihode od autorskog honorara počeo ostvarivati 16. 10. 2009. g., što je utvrđeno na osnovu nalaza vještaka finansijske struke, to se i revizijski prigovori na ovaj dio pobijane presude, također odbijaju kao neosnovani."

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, 65 0 P 156819 19 Rev od 22.10.2019. g.)

<----->

Na sjednici Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine održanoj dana 12.6.2019. g., zauzet je i usvojen

PRAVNI STAV:

„Neotplaćeni iznos kredita nakon prestanka bračne zajednice je teret bračne stečevine koji snose oba bračna partnera na jednake dijelove. Isplatom cjelokupnog preostalog duga od strane jednog bračnog partnera, on je ujedno ispunio i obavezu drugog bračnog partnera u podmirenju iste kao duga bračne stečevine, pa isplatilac ima pravo tražiti povrat $\frac{1}{2}$ iznosa, kao dospjele obaveze drugog bračnog partnera“.

Broj predmeta: 43 0 P 127257 18 Rev

<----->

Ništav je ugovor kojim jedan bračni supružnik raspolaže zajedničkom imovinom, ako ga drugi supružnik nije ovlastio za upravlja tom imovinom ili se, pa makar i prećutno, nije saglasio sa zaključenjem tog ugovora.

Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj 71 0 P 234 563 23 Rec od 06.07.2023g.

<----->

Imovinski odnosi bračnih partnera

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 P 180211 21 Rev
Sarajevo, 7.9.2021. g.

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Snježane Malešević, kao predsjednice vijeća, Fatime Imamović i Mirjane Dević, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice-protivtužene (dalje tužiteljica) M.P. iz S. ..., koju zastupa punomoćnik B.H, advokat iz Sarajeva, Ulica Alipašina broj 28, protiv tuženog-protivtužitelja (dalje tuženi) M.Š. iz V..., sa boravištem u Č..., radi isplate po tužbi, v.s. 21.802,00 KM i isplate po protivtužbi, v.s. 36.400,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 180211 16 GŽ od 25.5.2016. g., u sjednici vijeća održanoj dana 7.9.2021. g., donio je sljedeću:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 P 180211 06 P od 16.10.2015. g. tuženom je naloženo da tužiteljici isplati iznos od 21.802,00 KM, na ime otuđenog suvlasničkog dijela od $\frac{1}{2}$ poslovnog prostora u S..., kao predmeta bračne stečevine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 26.4.2004. g. do isplate, te da joj nadoknadi troškove postupka u iznosu od 2.160,00 KM, dok je tužbeni zahtjev u pogledu preostalih troškova postupka odbijen kao neosnovan (stav prvi). Primljeno je na znanje povlačenje dijela tužbenog zahtjeva za potraživanje iznosa od 8.432,23 KM na ime ulaganja u isti poslovni prostor sa zakonskom zateznom kamatom i iznosa od 2.250,00 KM na ime isplaćenog duga trećem licu, sa zakonskom zateznom kamatom (stav drugi). Odbijen je kao neosnovan protivtužbeni zahtjev da se tužiteljica obaveže da isplati tuženom iznos od 18.400,00 KM na ime zakupnine i korištenja istog poslovnog prostora za period od 1.4.1992-26.4.2004. g., iznos od 8.000,00 KM na ime otuđenja suvlasničkog dijela od $\frac{1}{2}$ nekretnine upisane u K.O. B., kao predmeta bračne stečevine, te iznosa od 10.000,00 KM na ime korištenja i otuđenja suvlasničkog dijela od $\frac{1}{2}$ ofset mašine tipa Rotoprint R-40 formata A-4, kao predmeta bračne stečevine (stav treći).

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 180211 16 GŽ od 25.5.2016. g. žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tuženi zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpunog utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji i drugostepena presuda preinači na način da se tužbeni zahtjev odbije u cijelosti, a usvoji protivtužbeni zahtjev ili da se drugostepena presuda ukine, te predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i po službenoj dužnosti u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu ZPP-a), koji se u ovom predmetu primjenjuje na osnovu člana 106. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

Neosnovani su revizijski prigovori da pobijana presuda ne sadrži razloge o odlučnim žalbenim navodima, a čime da su u donošenju iste učinjene povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP-a. Suprotno takvim prigovorima, drugostepeni sud je, odlučujući o žalbi tuženog, odgovorio na sve odlučne žalbene prigovore koji se odnose na nedostatak stranačke sposobnosti tužiteljice, urednosti i preinake tužbe, nadležnosti suda i omogućavanje ravnopravnosti stranaka u postupku, dajući pri tome valjane, iscrpne i razumljive razloge (strana 7, pasus drugi), koje u cijelosti prihvata i revizijski sud.

U pobijanoj presudi drugostepeni sud je otklonio žalbene navode tuženog u pogledu prigovora nedostatka aktivne legitimacije tužiteljice utvrđenjem da su tužiteljica i tuženi suvlasnici bračne stečevine, koju su posjedovali i prodali, u odnosu na koju svako od njih potražuje isplatu, te pri tome otklonio i žalbeni prigovor istaknut u pravcu pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, kojeg ponavlja tuženi i u reviziji, a koji razlog, kao revizijski, nije dozvoljen (član 240. stav 2. ZPP-a).

Zbog iznesenog, nije ostvaren revizijski razlog povrede odredaba parničnog postupka.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice za isplatu iznosa od 21.802,00 KM, a tuženog za isplatu iznosa od 36.400,00 KM. Ti iznosi predstavljaju polovinu vrijednosti ostvarenih prodajom nekretnina i djelimično njihovim korištenjem, te pokretnih stvari za koje stranke tvrde da predstavljaju bračnu stečevinu.

U postupku je utvrđeno da je brak tužiteljice i tuženog, kao supružnika, razveden 1.7.1994. g., da je u pravosnažno okončanoj parnici iz 2003. g. utvrđeno da bračnu stečevinu stranaka predstavljaju nekretnine – poslovni prostor u S..., površine 27,48 m², zemljište površine 1110 m² KO B. i ofset mašina tipa Rotoprint R-40, formata A-4, sa utvrđenim suvlasničkim dijelovima stranaka na ovoj imovini od po ½, da je tužiteljica, nakon razvoda braka i faktičkog prekida bračne zajednice sa tuženim, koristila predmetni poslovni prostor, te jedno vrijeme izdavala u zakup do tačno neutvrđenog dana 2003. g., kada je poslovni prostor predala tuženom, koji je isti nastavio koristiti i izdavati u zakup, da bi ga 26.4.2004. g. prodao trećem licu, s tim da je u Ugovoru o kupoprodaji naveden iznos kupoprodajne cijene od 27.500,00 KM, a da je stvarna cijena za koju je prodao poslovni prostor po izjavi tuženog 40.000,00 KM, a po procjeni nadležnog poreznog organa 43.604,00 KM, koji iznos predstavlja osnovicu za razrez poreza na promet nepokretnosti utvrđen od općinske komisije. Nadalje je utvrđeno da je tužiteljica parcelu, kao bračnu stečevinu, prodala 1999. g., a predmetnu mašinu nakon rata, za koju prodaju je tuženi saznao 2003. g..

S obzirom da parnične stranke smatraju da je svako od njih prodajom spornih nekretnina i pokretnih stvari raspolagao i suvlasničkim dijelom onog drugog, sporno je da li tužiteljici i tuženom pripadaju iznosi koji odgovaraju polovini tržišne vrijednosti nekretnina i pokretne stvari, prodajom kojih je omogućeno trećim licima da steknu pravo vlasništva i sporni njihov udio, te da li je nastupila zastara potraživanja utuženih iznosa koje je postavio tuženi.

Nižestepeni sudovi usvajaju tužbeni zahtjev tužiteljice kao obligacionopravni zahtjev za isplatom tržišne vrijednosti ½ predmetnog poslovnog prostora i kao zahtjev za naknadu štete iz člana 154. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima (u daljem tekstu ZOO), kako obrazlaže prvostepeni i prihvata drugostepeni sud, jer da je tuženi tužiteljicu „oštetio u vrijednosti njenog suvlasničkog dijela“, te kao zahtjev za neosnovano obogaćenje iz člana 210. ZOO jer da je njena imovina neosnovano umanjena za vrijednost njenog suvlasničkog dijela. Po istom osnovu odbijaju protivtužbeni zahtjev polazeći od stava da je protivtužba u ovom predmetu podnesena 2014. g., dakle nakon proteka subjektivnog roka od tri g. od saznanja za štetu, odnosno protekom pet godina od nastanka štete – član 376. stav 1. 2. ZOO.

U vezi sa pravnim pitanjem koje se odnosi na pravni karakter novčanog zahtjeva suvlasnika nekretnine prema drugom suvlasniku koji je otuđenjem stekao određeni novčani iznos, te s tim u vezi pitanje zastare potraživanja tuženog, ovaj sud ističe da pravo suvlasnika na diobu stvari prestaje valjanim otuđenjem te stvari (što među strankama nije bilo sporno), dakle, prestankom suvlasništva, pa zbog toga zahtjev suvlasnika za isplatu vrijednosti suvlasničkog dijela otuđene stvari može imati pravnu prirodu zahtjeva za naknadu štete – umanjeње imovine suvlasnika u smislu odredbe člana 155. ZOO, a s tim pravom može biti kumulirano pravo tražiti nadoknadu vrijednosti ostvarene koristi zbog sticanja bez osnova – član 210. ZOO.

Po ocjeni ovog suda, nižestepeni sudovi su pravilno o predmetu spora, a na osnovu izloženih činjeničnih utvrđenja, sudili uz ocjenu da potraživanje tužiteljice, kako ga je postavila, predstavlja potraživanje naknade štete i pravilno su tužbeni zahtjev usvojili, a odbili protivtužbeni zahtjev zbog zastarjelosti potraživanja. Pravilno je pri tome zahtjev tužiteljice ocijenjen kao obligacionopravni zahtjev na isplatu. Tužiteljica je, nalazeći da je štetnom radnjom tuženog izgubila pravo na stvarnopravni zahtjev u odnosu na bračnu stečevinu, postavila obligacionopravni zahtjev na isplatu, ukazujući na protivpravno postupanje tuženog i na njegovu odgovornost za štetne posljedice takvog postupanja.

Zbog toga su neosnovani revizijski navodi tuženog da tužiteljici pripada polovina kupoprodajne cijene iz ugovora – 13.500,00 KM. Tužiteljici pripada novčani iznos koji odgovara polovini tržišne vrijednosti te nekretnine, a nije relevantno za koji iznos je tuženi prodao poslovni prostor jer tužiteljica svoj zahtjev ne zasniva na isplati ½ kupoprodajne

cijene.

Materijalno pravo je pravilno primijenjeno i kada je protivtužbeni zahtjev odbijen zbog zastarjelosti, s tim što se i zahtjev tuženog ima riješiti kao naknada štete jer je i tuženi tokom postupka tvrdio da je tužiteljica protivpravno otuđila njegov suvlasnički dio od ½ u zemljišnoj parceli i mašini – pokretnoj stvari i time da je umanjena njegova imovina. Međutim, s obzirom da je tuženi najkasnije 2003. g. znao za predmetnu štetu, njen obim i za lice koje bi za tu štetu moglo odgovarati – tužiteljicu i da je tada već bio u mogućnosti i imao pravo zahtijevati naknadu štete, kojeg je postavio 30.1.2014. g., dakle, izvan zastarnog roka iz odredaba člana 376. ZOO, to je prigovor zastare njegovog potraživanja osnovan.

Tuženi povoljniju poziciju ne bi ostvario ni da se o njegovom zahtjevu sudilo kao o zahtjevu za isplatu osnovom stečenog bez osnova prema odredbama iz člana 210. ZOO. Te odredbe podrazumijevaju (a da bi se radilo o institutu sticanja bez osnove) da je osoba od koje se zahtijeva vraćanje nešto stekla, odnosno da je dio imovine jedne osobe na bilo koji način prešao u imovinu druge osobe – ili da se ta druga osoba ne osnovano okoristila za ono što je stekla i što bi imala vratiti, a što je i ovdje slučaj, u takvoj bi situaciji zahtjev tuženog bio neosnovan pozivom na petogodišnji rok zastare iz odredbe člana 371. ZOO, koji se primjenjuje za potraživanje utemeljeno na odredbi člana 210. ZOO.

Kako se nisu ostvarili razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, a niti je učinjena povreda odredaba parničnog postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je revizija, na osnovu odredbe iz člana 248. ZPP-a, odbijena kao neosnovana.

Predsjednica vijeća

<----->

NAČIN I VRIJEME STICANJA IMOVINE KAO USLOVI ZA STICANJE ZAJEDNIČKE IMOVINE SUPRUŽNIKA

Porodični zakon

član 270 stav 5

Karakter zajedničke imovine supružnika ima imovina koja je stečena za vrijeme trajanja braka, a koja je rezultat zajedničkog rada i doprinosa bračnih supružnika i bez ova dva uslova koji moraju biti istovremeno ispunjeni nema sticanja zajedničke imovine, a svako činjenje supružnika koje za rezultat ima sprečavanje umanjenja vrijednosti zajedničke imovine, odnosno smanjenje izdataka, tretira se kao udio supružnika u zajedničkoj imovini.

Obrazloženje:

"Zajednička svojina je svojina više lica na nepodjeljenoj stvari, kada su njihovi udjeli odredivi, ali nisu unaprijed određeni. Ona može postojati u slučajevima i pod uslovima određenim zakonom (član 18. ZOSPO).

Zajednička imovina bračnih supružnika jedan je od oblika zajedničke svojine, a pored nje može postojati zajednička svojina članova porodične zajednice, zajednička svojina nasljednika, pravo zajedničke svojine etažnih vlasnika na zajedničkim dijelovima zgrade i drugo.

Prema odredbi člana 270. stav 5. PZ, karakter zajedničke imovine supružnika ima imovina koja je stečena za vrijeme trajanja braka, koja je rezultat zajedničkog rada i doprinosa bračnih supružnika, što znači da bez ova dva uslova koja moraju biti istovremeno ispunjena nema sticanja zajedničke imovine, pri čemu se činjenica zajedničkog rada supružnika pojavljuje kao način njenog sticanja, a zajednica života kao vrijeme sticanja. Svako činjenje supružnika koje za rezultat ima sprečavanje umanjenja vrijednosti zajedničke imovine, odnosno smanjenje izdataka, neophodno je tretirati kao udio supružnika u zajedničkoj

imovini.

Dakle, ova imovina nastaje u bračnoj zajednici, na osnovu činjenice zajedničkog rada, na originaran način, po sili zakona, za razliku od posebne imovine supružnika koja prema odredbi člana 270. stav 1. PZ predstavlja imovinu koju bračni supružnik ima u času zaključenja braka.

Zajednička imovina je jedan od fondova u okviru ukupne imovine supružnika sa specifičnim pravnim režimom koji ovu imovinu izdvaja u posebnu cjelinu koja se karakteriše postojanjem dva titulara. Zajednička imovina može postojati na pokretnim i nepokretnim stvarima, pa i kada su nepokretne stvari vanknjižno vlasništvo."

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 71 0 P 235035 19 Rev od 19.2.2020. g.)

<----->

Član 210. Zakona o obligacionim odnosima i član 253. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

NOVČANA SREDSTVA KOJA JEDAN BRAČNI SUPRUŽNIK DOBIJE KAO KREDIT I KOJI JE UTROŠEN ZA POVEĆANJE BRAČNE STEČEVINE I KOJI OTPLAĆUJE NAKON RAZVODA BRAKA, PREDSTAVLJA DUG KOJI TERETI OBA BRAČNA SUPRUŽNIKA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 25 0 P 028491 16 Rev od 28.02.2017. g.).

Podjela bračne stečevine

<----->

Sticanje prava vlasništva iz osnova bračne stečevine

KADA JE U PITANJU STICANJA PRAVA VLASNIŠTVA IZ OSNOVA BRAČNE STEČEVINE RADI SE O STICANJU PRAVA NA NEKRETNINAMA NA TEMELJU ZAKONA. U TAKVIM SLUČAJEVIMA STVARNO PRAVO JE STEČENO VEĆ U ČASU ISPUNJENJA TIH PRETPOSTAVKI ODREĐENIM ZAKONOM, PA UPIS U ZEMLJIŠNE KNJIGE NIJE PRETPOSTAVKA ZA STICANJE PRAVA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 17 0 P 001 058 13 Rev od 6.02.2015g)

<----->

Volja bračnih partnera da kupe zajedničku imovinu

NEKRETNINE KOJE SU BRAČNI PARTNERI KUPILI ZAJEDNO SA JEDNAKIM DJELOVIMA OD PO 1/2U VRIJEME TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE, ULAZE U BRAČNU STEČEVINU, BEZ OBZIRA NA TO ŠTO SU KUPLJENA NOVČANIM SREDSTVIMA KOJA SU PRIPADALA JEDNOM OD NJIH, ODNOSNO KOJA SU BILA POSEBNA IMOVINA TUŽITELJICE U PREDMETNOM SPORU, KADA JE VOLJA BRAČNIH PARTNERA BILA DA POSEBNOM IMOVINOM JEDNOG BRAČNOG PARTNERA KUPE ZAJEDNIČKU IMOVINU KAO BRAČNU STEČEVINU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 33 0 P 015 117 12 Rev od 11.06.2013g)

<----->

Izgrađena porodična kuća u toku trajanja bračne zajednice

KADA JE U TOKU PARNIČNOG POSTUPKA NA OSNOVU IZVEDENIH DOKAZA UTVRĐNO DA SU PARNIČNE STRANKE U TOKU TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE ZAJEDNIČKI IZGRADILI PORODIČNU KUĆU I U NJU USELILI 1981G, A NISU DOKAZANE TVRĐENJE TUŽITELJA DA JE U NAVEDENU KUĆU ULOŽIO SVOJA POSEBNA SREDSTVA, TJ. IMOVINU KOJU JE NASLJEDIO, PRVOSTEPENI SUD JE PRAVILNO ZAKLJUČIO DA SU PARNIČNE STRANKE SUVLASNICI SA PO 1/2 DIJELA NA PORODIČNOJ STAMBENOJ ZGRADI.

(Presuda Kantonalnog suda u Novom Travniku broj: 49 0 P 001 226 12 GŽ od 30.03.2012g)

<----->

**PRAVO NA IMOVINU KUPLJENU TOKOM TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE
SREDSTVIMA KREDITA
Porodični zakon RS član 270 stav 5**

Vozila kupljena tokom trajanja bračne zajednice sredstvima kredita predstavljaju zajedničku imovinu bračnih supružnika, a u slučaju da dođe do prekida braka, bračnom drugu koji je nastavio s otplaćivanjem kredita pripada obligaciono-pravni zahtjev prema drugom bračnom drugu radi naknade dijela otplaćenog kredita.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, Banja Luka, 71 0 P 218516 18 Rev od 13.12.2018. g.)

<----->

**DIOBA ZAJEDNIČKE IMOVINE BRAČNIH SUPRUŽNIKA NA OSNOVU
NJIHOVOG SPORAZUMA
Porodični zakon Republike Srpske član 272 stav 2**

- Sud može obavezati tuženog da pokretne stvari iz zajedničke imovine preda u posjed tužiteljici ili da joj isplati njihovu protivvrijednost samo ukoliko su se stranke o tome sporazumjele.

Obrazloženje:

"Prema odredbi člana 272. stav 2. PZ, bračni supružnici mogu sporazumno podijeliti bračnu imovinu tako da odrede dijelove u čitavoj imovini ili jednom dijelu imovine ili na pojedinoj stvari, kao i da svakom bračnom supružniku pripadnu pojedine stvari ili prava iz te imovine, ili da jedan bračni supružnik isplati drugome novčanu vrijednost njegovog dijela, bez obzira na veličinu istoga. Iz ove odredbe proizilazi da su sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo kada su i pored utvrđenog suvlasničkog udjela tužiteljice na predmetnim pokretnim stvarima obavezali tuženog da iste preda u posjed tužiteljici ili da joj isplati njihovu protivvrijednost, koju odluku su mogli donijeti samo ukoliko su se stranke o tome sporazumjele, a u konkretnom slučaju takvog sporazuma o diobi nije bilo, na što se osnovano ukazuje u reviziji.

Slijedom navedenog a na osnovu odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 58/03 do 61/13, dalje: ZPP), djelimičnim usvajanjem revizije tuženog, pobijana presuda je u ovom dijelu preinačena, kao u stavu prvom izreke ove presude.

U pogledu odluke o povećanju posebne imovine tuženog ulaganjem zajedničkih sredstava parničnih stranaka stečenih u braku drugostepena presuda, suprotno navodima revizije, sadrži valjane i jasne razloge zasnovane na utvrđenom činjeničnom stanju (koji saglasno odredbi člana 240. stav 3. ZPP, ne može biti predmet ispitivanja u ovom revizionom postupku) i na pravilnoj primjeni materijalnog prava (član 237. stav 4. PZ) koje, u pogledu vrijednosti uloženog materijala i radne snage plaćene i neplaćene - koja predstavlja poklon njima oboma, o čemu pobijana presuda sadrži valjane razloge, kao pravilne prihvata i ovaj sud, a koji se revizionim navodima ne dovode u sumnju, pa se ukazuje bespredmetnim ponavljanje razloga za ovaj dio odluke, datih od strane drugostepenog suda.

Na pravilnost i zakonitost pobijane presude u ovom dijelu nije od značaja pozivanje tuženog u reviziji na odluku ovoga suda broj... (u kojoj je suđeno o sticanju u porodičnoj zajednici), jer se u tom i u ovom predmetu ne radi o istom činjeničnom i pravnom osnovu.

Polazeći od utvrđenja da je tužiteljica sa G.L. i M.L. zaključila ugovor od 19.2.2014. g. o kupovini predmetnog stana, kada nije imala obezbijeđena sredstva za isplatu kupoprodajne cijene, koju je namjeravala isplatiti iz kreditnih sredstava (u ugovorenom roku od 4 mjeseca), da je iz tih razloga, sa prodavcem zaključila aneks ugovora od 27.6.2014. g., što proizlazi iz izvod iz knjige uloženih ugovora o otkupu predmetnog stana, gdje se kao osnov upisa stana na ime tužilje kao vlasnika navodi i aneks (od 27.6.2014. g.), a s tim u vezi i dio obrazloženja presude istoga suda od 17.6.2014. g., o razvodu braka između parničnih stranka "da bračni odnosi supružnika nisu skladni duži vremenski period..., te da je tužiteljica sama preduzela sve radnje oko kupovine predmetnog stana, koje su izvršene nakon razvoda braka - od podnošenja zahtjeva od 30.6.2014. g. Banci za odobrenje kredita, zaključenja ugovora o kreditu dana 11.8.2014. g. i isplate kupoprodajne cijene stana dana 25.8.2014. g., te da je upis sticanja svojine na tužiteljicu izvršen upisom u javnu evidenciju 26.12.2014. g., nema sumnje da je predmetni stan tužiteljica kupila od svojih ličnih sredstava i da isti predstavlja njenu posebnu imovinu, kako su pravilno zaključili i nižestepeni sudovi. Ovakav zaključak sudova tuženi provedenim dokazima nije uspio oboriti, pa nemaju osnova navodi revizije u pogledu odluke o ovom, odbijajućem dijelu protivtužbenog zahtjeva tuženog.

Tuženi u reviziji ne pobija odluku o troškovima postupka, pa kako je samo sa neznatnim dijelom uspio u ovom revizionom postupku, pobijana odluka o troškovima postupka je održana na snazi.

Iz ovih razloga, a na osnovu odredbi člana 248. ZPP, revizija tuženog izjavljena protiv drugostepene presude, u preostalom, usvajajućem dijelu tužbenog zahtjeva tužiteljice i u odbijajućem dijelu protivtužbenog zahtjev tuženog, je odbijena kao neosnovana."

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 95 O P 038091 19 Rev od 21.8.2019. g.)

<----->

ISPLATA SUPRUŽNIKOVOG UDJELA U NOVCU

Porodični zakon Republike Srpske član 273 stav 5

- Samo onda kada jednom bračnom supružniku pripada znatno manji dio od udjela drugog bračnog supružnika, sud može odrediti da se taj bračni supružnik isplati u novcu.

Obrazloženje:

"Iz stanja spisa u ovom predmetu proizlazi da je tužiteljica, podneskom od 8.12.2016. g. uredila tužbeni zahtjev, povodom kojeg su donesene nižestepene presude.

Odredbom člana 273. stav 5. Porodičnog zakona ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj

broj 54/02 do 63/14, dalje: PZ), propisano je da bračni supružnik čiji je udio u sticanju zajedničke imovine ili pojedine stvari iz zajedničke imovine znatno niži od udjela drugog bračnog supružnika, ili kada to opravdavaju posebne okolnosti, može tužbom zahtijevati diobu zajedničke imovine tako da sud obaveže drugog bračnog supružnika da mu naknadi protuvrijednost njegovog udjela u novcu, srazmjerno vrijednosti zajedničke imovine na dan donošenja presude.

Iz toga proizlazi da samo onda kada jednom bračnom supružniku pripada znatno manji dio od udjela drugog bračnog supružnika, sud može odrediti da se taj bračni supružnik isplati u novcu. Međutim, u ovom slučaju tužiteljica je tražila da se utvrdi da je njen doprinos u sticanju pokretnih stvari označenih stavu I izreke prvostepene presude, isti kao i doprinos tuženog, pa nižestepeni sudovi nisu mogli, umjesto utvrđenja udjela stranaka u zajedničkoj imovini naložiti isplatu protuvrijednosti tog udjela, pošto u ovom slučaju zakonom nije određeno da je to alternativna obaveza (član 403. Zakona o obligacionim odnosima "Službeni list SFRJ" broj 29/78, 39/85 i 57/89 te "Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04), a to nije ni zbog prirode zajedničke imovine."

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 95 O P 038091 19 Rev od 21.8.2019. g.)

<----->

PODJELA BRAČNE TEKOVINE

Porodični zakon Republike Srpske član 270 stav 5 i član 272

- Supružnicima koji su zajedničkim radom u toku trajanja bračne zajednice stekli nepokretne i pokretne stvari pripada po jedna polovina dijela na istim.

Obrazloženje:

"Odredbama člana 270. stav 5. Porodičnog zakona ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 54/02, 41/08 i 63/14) je propisano, da imovina koju su bračni supružnici stekli radom tokom bračne zajednice kao i prihodi iz te imovine čine zajedničku imovinu.

Odredbama člana 272. Porodičnog zakona je propisano, da svakom od bračnih supružnika pripada po jedna polovina zajedničke imovine.

Kada se ima u vidu: da su parnične stranke kao supružnici započeli zajednički život u toku 1996. g. u skromnim uslovima kuće oca tuženog; da su u toku trajanja kako vanbračne tako i bračne zajednice, u kojoj su stekli troje djece, sredstva za život ostvarivali zajedničkim radom na poljoprivrednom imanju; da se tužilja pored toga bavila poslovima domaćice, a da je tuženi radio u preduzeću ostvarujući prosječnu platu; da su zajedničkim radom, podižući kredite, napravili predmetnu kuću u periodu od 2005. do 2007. g.; da iako je bračna zajednica između parničnih stranaka kao supružnika prestala u toku 2016. g., da je tuženi nastavio da otplaćuje preostali dio kredita podignutog 2012. g. u iznosu od 18.000,00 KM a tužilja nastavila da otplaćuje kredit podignut 2013. g. u iznosu od 8.500,00 KM, ovaj sud nalazi da je pravilan zaključak nižestepenih sudova da su parnične stranke zajedničkim radom u toku trajanja bračne zajednice stekli predmetne nepokretne i pokretne stvari, te da im stoga pripada po jedna polovina dijela na istim.

Ovakav zaključak se ne dovodi u pitanje revizionim prigovorima, da je ugovorom iz 2005. g. otac tuženog samo tuženom poklonio plac na kojem je sagrađena predmetna kuća, jer je otac tuženog taj plac poklonio radi izgradnje kuće, kako bi u istoj živjele parnične stranke sa svojom porodicom, zbog čega se nameće zaključak da je plac radi izgradnje predmetne kuće poklonjen parničnim strankama kao supružnicima.

Takođe na zaključak nižestepenih sudova ne utiču ni revizioni prigovori, da je brat tuženog u toku 2005. g., samo tuženom poklonio 4.500,00 KM na ime pravične diobe, odnosno izgradnje predmetne kuće, jer je taj novac bio namijenjen za izgradnju kuće parničnih

stranaka kao supružnika, pa se samim tim nameće i zaključak da je novac poklonjen ne samo tuženom, već i tužilji kao njegovoj supruzi.

Sama činjenica, da je izlaskom na licu mjesta utvrđeno da kuća posjeduje sve pokretne stvari koje su predmetom zahtjeva iz tužbe, ukazuje na neosnovanost revizionih prigovora da nižestepeni sudovi nisu utvrdili da li su sve pokretne stvari koje su predmetom tužbe uopšte postojale.

Mada određene pokretne stvari nisu bliže individualno određene, revizionim prigovorima se ne dovodi u pitanje osnovanost zahtjeva iz tužbe u pogledu pokretnih stvari zbog njihove individualne neodređenosti, jer je za ocjenu osnovanosti zahtjeva iz tužbe potrebno da je zahtjev odrediv, a što je u ovom slučaju postignuto.

Obzirom da tuženi ne spori da je 19.10.2016. g. vozilo marke "P." reg. broj T. prepisano na kćerku parničnih stranaka K.G., onda su neosnovani revizioni prigovori, da u toku postupka nije dokazano da su parnične stranke u toku trajanja bračne zajednice stekli predmetno vozilo.

Na zaključak nižestepenih sudova, da kuća i pokretne stvari, pobliže opisane u tužbi čine zajedničku bračnu tečevinu parničnih stranaka sa ½ ne utiče revizioni prigovor, da tuženi nakon prestanka bračne zajednice 2016. g. otplaćuje kredit koji su parnične stranke podigle u toku 2012. g. u iznosu od 18.000,00 KM, jer tužena nakon prekida bračne zajednice otplaćuje kredit koji su parnične stranke podigle u toku 2013. g. u iznosu od 8.500,00 KM.

Kako se revizijom tuženog ne dovodi u pitanje zakonitost i pravilnost odluke drugostepenog suda, te kako ista nije zahvaćena nedostacima na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti valjalo je primjenom člana 248. Zakon o parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13) donijeti odluku kao u izreci ove presude."

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 85 0 P 065950 19 Rev od 12.8.2019. g.)

<----->

POSEBNA IMOVINA I BRAČNA TEKOVINA

Porodični zakon RS član 273 stav 4

- Samo u slučaju da jedan bračni drug u pretežnom dijelu izgradi stambeni objekat prije zasnivanja bračne zajednice, navedeni objekat predstavlja njegovu posebnu imovinu, a drugom bračnom drugu pripada pravo na novčanu naknadu u visini njenog doprinosa u dovršetku objekta, u suprotnom predstavlja bračnu tekovinu.

Obrazloženje:

"Da bi imovina bila zajednička tekovina bračnih supružnika u smislu odredbe člana 270. stav 5. PZ-a, potrebno je dokazati da je stečena za vrijeme trajanja bračne zajednice te da je njeno sticanje rezultat zajedničkog rada i doprinosa bračnih supružnika.

Pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da su tužiteljica i tuženi spornu imovinu stekli zajedničkim radom i sredstvima tokom bračne zajednice pa da ista ima karakter njihove zajedničke imovine, koju predviđa odredba člana 270. stav 5. PZ-a. Ovakav zaključak proizilazi iz provedenih dokaza koje su nižestepeni sudovi pravilno cijenili, a tuženi nije dokazao suprotno. Naprotiv, on je priznao da je sporna kuća sagrađena odn. osposobljena za stanovanje 1984. g., da je struja uvedena 1986. g., a voda tek 1989. g.. Dakle, kuća je u pretežnom dijelu građena u toku trajanja braka, a na ime posebne imovine koju je tuženi unio u brak (zemljište i nedovršena kuća stavljena pod krov), istome je priznat veći suvlasnički dio od udjela tužiteljice.

Samo u slučaju da je tuženi predmetni stambeni objekat u pretežnom dijelu izgradio prije zasnivanja bračne zajednice sa tužiteljicom, navedeni objekat bi predstavljao njegovu posebnu imovinu, a tužiteljici bi pripadalo pravo na novčanu naknadu u visini njenog doprinosa u dovršetku objekta, u smislu člana 273. stav 4. PZ-a. Međutim, u konkretnom

slučaju iz provedenih dokaza, a naročito građevinskog vještačenja, proizlazi da je sporna kuća u pretežnom dijelu izgrađena u toku trajanja braka parničnih stranaka pa su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su zaključili da ista predstavlja bračnu tekovinu u odnosu na koju tužiteljici pripada parvo na stvarno-pravni zahtjev."

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, Rev 17650/2014(2) od 19.5.2016. g.)

<----->

Član 251. stav 1. i član 254. stav 2. Porodičnog zakona Federacije BiH
IMOVINA KOJU DOBIJE JEDAN BRAČNI PARTNER NA TEMELJU UGOVORA O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU ULAZI U BRAČNU STEČEVINU JER JE STEČENA DAVANJEM IZDRŽAVANJA PRIMATELJU IZDRŽAVANJA, DAKLE RADOM ILI PRIHODOM OD RADA BRAČNIH PARTNERA, BEZ OBZIRA ŠTO JE SAMO JEDAN OD NJIH UGOVORNA STRANA TAKVOG UGOVORA. IZUZETAK BI MOGAO POSTOJATI SAMO UKOLIKO BI SE DAVANJE IZDRŽAVANJA SASTOJALO OD ISPLATE NOVČANOG IZNOSA PRIMATELJU IZDRŽAVANJA KOJEG BI BRAČNI PARTNER PLAĆAO IZ VLASTITE IMOVINE I TAKO STEČENA IMOVINA BI MOGLA PREDSTAVLJATI POSEBNU IMOVINU TOG BRAČNOG PARTNERA.

Podjela bračne stečevine nakon razvoda braka

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 P 065705 16 Rev od 26.04.2018. g.)

<----->

ZAJEDNIČKA IMOVINA BRAČNIH SUPRUŽNIKA

Porodični zakon čl. 270 i 272

Imovina koju su bračni supružnici stekli radom tokom bračne zajednice čini njihovu zajedničku imovinu, bez obzira na činjenicu što je samo jedan bračni supružnik podizao kredite i uzimao pozajmice za sticanje te imovine.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 71 0 P 047264 17 Rev od 27.2.2018. g.)

<----->

NEKRETNINA KOJA NEMA KARAKTER ZAJEDNIČKE IMOVINE

Porodični zakon član 270 stav 5

Stambena zgrada koju je po osnovu kupoprodaje tužena stekla prije zaključenja braka i za koju je isplatila kupoprodajnu cijenu, predstavlja njenu posebnu imovinu pa se ne utvrđuje njen doprinos i doprinos njenog bračnog druga u sticanju iste.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 92 0 P 048213 18 Rev od 7.6.2018. g.)

<----->

PRAVNE POSLJEDICE POKLONA UČINJENOG JEDNOM BRAČNOM PARTNERU

Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine član 251 stav 2

Ako iz utvrđenih okolnosti slijedi da je poklonodavac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih partnera, onda se smatra da je poklon učinjen samo tom bračnom partneru i on ne predstavlja bračnu stečevinu.

Obrazloženje:

"... prvostepeni sud pravilno zaključuje da je predmetnim ugovorom o poklonu majka M. E. predmetnu nekretninu poklonila svome sinu D. H. sinu I., ali ne i njegovoj supruzi H. K. Iz dokaza izvedenih u prvostepenom postupku i utvrđenih činjenica slijedi da je taj ugovor zaključen u V. K. 14. 4. 1983. g., da je poklonodavac M. E. svome sinu D. H. sinu I. poklonila

predmetne nekretnine a u ugovoru se ne spominje sinova supruga-snaha H. K. niti činjenica braka njenog sina sa snahom. Tačan je žalbeni navod da u ovom ugovoru nije izričito navedeno da se nekretnina poklanja isključivo D. H. sinu I., pa kako žalba tvrdi tada bi se trebao smatrati da je poklon učinjen za oba bračna partnera, dakle i za suprugu H. K. a shodno odredbama 251. st. 2. Porodičnog zakona.

Međutim, u konkretnom se radi o ugovoru, a u slučaju spora o smislu ugovornih odredbi imaju se primijeniti opće odredbe o tumačenju ugovora u smislu čl. 99. Zakona o obligacionim odnosima. Njima je propisano da pri tumačenju spornih odredbi ne treba se držati doslovnog tumačenja upotrijebljenih izraza već treba istraživati zajedničku namjeru ugovarača i odredbu tako razumjeti kako to odgovara načelima obligacionog prava utvrđenim ovim zakonom. U tom smislu a imajući u vidu činjenice i dokaze izvedene odnosno činjenice utvrđene u prvostepenom postupku, po ocjeni žalbenog suda bi slijedilo da je ugovorom o poklonu majka M. E. imala u vidu da nekretninu poklanja samo svome sinu D. H. sinu I., a kako je to i navela u ugovoru da nekretninu poklanja svome sinu. Takav zaključak bi slijedio logičnim i ispravnim temeljem ovih činjenica: ugovor o poklonu je zaključen u aprilu 1983. g. između D. H. sina I. i H. K. kćeri A., nadalje tužba za razvod toga braka je podnesena u maju 1984. g., a već u tužbi tužitelj D. H. sin I. tvrdi da je bračna zajednica prekinuta unazad tri g., dakle slijedi da je prekinuta već od 1981. g.), nadalje brak je razveden presudom suda pravosnažnom 15. 5. 1986. g. a u toj presudi na str. 2. stav 4. je taj sud utvrdio činjenice (da su tačne tvrdnje tužbe) da jesu bračni odnosi supružnika naročito poremećeni unazad tri g. i pet mjeseci, (računajući od prije podnošenja tužbe 1984. g. u kojoj je ta činjenica iznesena) te da je tužitelj već od tada napuštao tuženu i odlazio boraviti kod svoje majke u V. K.

Nadalje, i iz iskaza ranije saslušane H. K. (1991. g.), prvostepeni sud je utvrdio da su ona i suprug D. H. prestali živjeti zajedno prije 7 godina što znači od 1983. ili 1984. g., nadalje ona je kao stranka izjavila da je sve vrijeme odvojenog života tokom gradnje kuće suprug D. H. više vremena provodio u staroj kući kod svoje majke.

Dakle, iz tih činjenica slijedi da je u ugovoru o poklonu zaključen 1983. g. a da su i prije toga momenta dakle već od 1981. ili 1982. g. odnosi bračnih partnera bili teško narušeni, da je suprug D. H. već tada u vrijeme gradnje kuće napuštao H. K. i više vremena provodio u kući svoje majke, nadalje da je majka M. E. za tako težak poremećaj bračnih odnosa znala i 1983. g. je učinila poklon nekretnina svome sinu a uskoro poslije toga 1984. g. je podnesena i tužba za razvod braka u kojoj se tvrdi da je unazad tri g. težak poremećaj bračnih odnosa a što je i sama H. K. u kasnijoj parnici izjavila da ne žive zajedno unazad sedam godina. Dakle, utvrđene činjenice prvostepenog postupka upućuju na siguran zaključak da su bračni odnosi H. K. i D. H. sina I. bili teško i trajno poremećeni već od 1981. ili 1982. g., da takav poremećaj odnosa jeste znala D. H-ova mati M. E. jer joj je sin dolazi napuštavši suprugu H. K., pa je mati M. E. poklon nekretnina učinila 1983. g. a u ugovoru navela da nekretninu poklanja sinu D. H. od oca I. Iz toga žalbeni sud zaključuje da je poklonodavac M. E. znajući za od ranije postojeći teški poremećaj bračni odnosa sina i snahe imala volju i želju da predmetnu nekretninu pokloni samo svome sinu D. H. od oca I. Ispravnost takvog zaključka potvrđuje i činjenica utvrđena u prvostepenom postupku - da je majka M. E. koja je bila vlasnik nekretnina većeg obima učinila još jedan poklon i to nekretninu poklonila svome unuku D. M. i njegovoj majci kao svojoj snahi, iz čega slijedi da je takvim darovanjem poklonodavac M. E. upravo i željela učiniti poklon i svojoj snahi i svome unuku pa je svoju takvu volju ugovorom jasno i izrazila. Međutim kada je isti poklonodavac M. E. poklanjala druge nekretnine sinu D. H. tada je u pismenom ugovoru navela da nekretninu poklanja svome sinu D. H., ali ni jednom riječju nije navela da poklon čini i njegovoj supruzi odnosno svojoj snahi H. K. Dakle, pravilo zaključuje i prvostepeni sud da - ako je M. E. zaista imala želju i namjeru da predmetne nekretnine

pokloni i snahi H. K. ona bi to zasigurno i izričito navela u ugovoru o poklonu što ona nije učinila već je jasno izrazila svoju volju da nekretnine poklanja svome sinu D. H. sinu I., a i iz ostalih naprijed opisanih okolnosti slijedi da je poklon željela učiniti samo sinu D. H.. Iz prednjeg žalbeni sud zaključuje da poklon predmetnih nekretnina je učinjen samo imenovanom poklonoprimcu D. H. sinu I. a ne i njegovoj supruzi H. K. slijedom čega je takva poklonjena imovina mogla biti samo posebna imovina poklonoprimca D. H. sina I., a ne bračna stečevina njega i tadašnje supruge H. K."

(Presuda Kantonalnog suda u Bihaću, 23 0 P 023276 17 GŽ2 od 7.9.2017. g.)

Podjela imovine nakon razvoda braka

<----->

Član 251. stav 1. u vezi sa članom 252. stav 1. Porodičnog zakona FBiH

UDJEL U PRIVREDNOM DRUŠTVU (D.O.O.) KOJI JE STEČEN RADOM ZA VRIJEME TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE ILI AKO POTJEČE IZ TE IMOVINE ZA VRIJEME TRAJANJA ISTE, BRAČNA JE STEČEVINA. TO ZNAČI DA SU BRAČNI PARTNERI U JEDNAKIM DIJELOVIMA SUVLASNICI UDJELA, UKOLIKO NISU DRUGAČIJE UGOVORILI.

Iz obrazloženja:

Odredba člana 251. stav 1. PZ bračnu stečevinu definiše kao imovinu koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine, a odredbom člana

252. stav 1. istog zakona određuje da u toj imovini bračni partneri su u jednakim djelovima suvlasnici ako nisu drugačije ugovorili.

Dakle, u bitna obilježja bračne stečevine se ubrajaju: imovina, rad, trajanje bračne zajednice i suvlasništvo kao pravna narav bračne stečevine.

Imovina kao pravna kategorija definisana u teoriji građanskog prava, jeste skup subjektivnih imovinskih prava predstavljenih jednim nosiocem, koja proizlaze iz imovinsko pravnih odnosa bračnih partnera pod daljnjim uslovima postojanja rada i bračne zajednice u vrijeme njihovog stjecanja.

Rad je konstitutivni element za nastanak bračne stečevine. PZ ne definiše vrstu rada kao pretpostavku za stjecanje imovine koja predstavlja bračnu stečevinu, te stoga u obzir dolazi svaki oblik rada kojim se stvara vrijednost odnosno koji je jedan od bračnih partnera upotrijebio za stvaranje imovine koja ima status bračne stečevine. To može biti rad na temelju kojega se ostvaruje pravo na plaću ili naknadu, a i svaki drugi oblik rada i saradnje u upravljanju, održavanju i povećanju imovine. Pritom, količina, trajanje, vrsta i novčana vrijednost rada, ne utječe na omjer suvlasničkih dijelova bračnih partnera u bračnoj stečevini. Već je pomenuto da obilježje bračne stečevine jest njezina pravna narav, a prema kojoj su bračni partneri u jednakim dijelovima suvlasnici na imovini koja ulazi u bračnu stečevinu ako nisu drugačije ugovorili.

Suvlasništvo u jednakim dijelovima na bračnoj stečevini se smatra neoborivom zakonskom pretpostavkom, u pogledu čega se izjasnila i sudska praksa.

PZ nije riješen status nekih prava (npr. dionica u d.d.; udjela u d.o.o.) koja nastaju za vrijeme trajanja braka a imaju imovinski karakter te velikom vrijednošću mogu uticati na ukupno imovno stanje bračnih partnera. To su situacije, kad je udjel osnivača u društvu d.o.o nastao ulaganjem novca zarađenog radom oba bračna partnera za vrijeme bračne zajednice. Bračni partneri mogu bračnim ugovorom (ako žele i smatraju potrebnim) urediti imovinsko bračne odnose na postojećoj ili budućoj imovini. Pri tome, nema zapreke, da svojim bračnim

ugovorom obuhvate i udjel u privrednom društvu d.o.o. (organizovanog u tom obliku).

ZPD11 ne sadrži izričite odredbe o suvlasništvu na udjelu, ali utvrđuje da više osoba mogu biti vlasnici jednog udjela (čl. 332. i 334.). Osnovni kapital d.o.o. podijeljen je na udjele. Ulog je istovremeno i udio. Zbir nominalnih iznosa svih udjela mora odgovarati iznosu osnovnog kapitala. Udio je jedinstvena i samostalna cjelina koja utjelovljuje prava i obaveze koje pripadaju njegovom imatelju. Svaki član d.o.o. svojim udjelom može slobodno raspolagati u skladu sa zakonom i aktima društva. Ako je udjel stečen za vrijeme trajanja bračne zajednice glasit će (u pravilu) na jednog bračnog partnera, mada je novac za osnovni kapital oba bračna partnera. Dakle ukoliko bračni partner za vrijeme trajanja bračne zajednice stekne udjel u d.o.o. on je tada zapravo stekao tek ½ tog udjela. ZPD propisuje da više osoba mogu biti vlasnici jednog udjela, s tim (čl. 332. st. 1. tog zakona) da zajednički ostvaruju prava i solidarno odgovaraju za obaveze koje se odnose na taj udio.

Odredbe PZ o bračnoj stečevini su *lex specialis* temeljem koje sva imovina stečena radom za vrijeme trajanja bračne zajednice predstavlja bračnu stečevinu – suvlasništvo bračnih partnera u jednakim dijelovima.

Uplaćeni ili uneseni ulozi u privredno društvo, oblika organizovanja d.o.o. daju članu društva subjektivno imovinsko pravo na udio u društvu, kojim član raspolaže i može udio otuđiti u skladu sa zakonom i aktima društva.

Polazeći od utvrđenih činjenica u konkretnom predmetu da je udjel tuženog visine 80,41% u Trgosirovini d.o.o Sarajevo imovina stečena radom tokom trajanja bračne zajednice sa tužiteljicom, to navedeni udjel tuženog predstavlja bračnu stečevinu u smislu PZ (*lex specialis*), a

11 Zakon o privrednim društvima ("Sl.Novine FBiH" 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07 i 84/08)

što nadalje znači da su tužiteljica i tuženi u jednakim dijelovima suvlasnici tog udjela (član 251. stav 1. i član 252. stav 1. tog zakona).

Isti pravni stav je izražen u odluci Ustavnog sud BH broj: AP-3600/14 od 03.02.2016. g., a u kojoj je spojen predmet AP-5206/15. U tom smislu, izražen pravni stav i u odluci broj: AP-1730/11 od 08.05.2014.

Takođe i u odluci Ustavnog sud BH broj: AP-1720/08 od 21.12.2010.g.. Pri tome, apelacini sud upućuje na odredbe člana 332. stav 1. i člana 334. ZPD navodeći (tč.28 te odluke) da iz istih „proizlazi da više osoba mogu biti vlasnici «udjela», kao i da se «udio» može dijeliti na idealne dijelove". Nadalje u tom pravcu i odluka Ustavnog sud BH broj: AP-3600/14 od 03.02.2016., kao i u odluci .

Tuženi u postupku pred nižestepenim sudovima nije dokazao da je predmetni udjel 80,41% u T. d.o.o S. njegova posebna imovina, pa u dosuđujućem dijelu tužbenog zahtjeva materijalno pravo je pravilno primjenjeno. Ovo, kod utvrđenih činjenica da tuženi u navedenom društvu udjel nije unio u brak, a niti ga stekao na pravnom temelju različitim od rada.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 039576 16 Rev od 01.11.2016. g.).

<----->

Neovlašteno raspolaganje dijelom bračne stečevine bračnog partnera

Član 265 Porodičnog zakona FBiH

Član 103 Zakona o obligacionom odnosima

**U SITUACIJI KAD JEDAN BRAČNI DRUG BEZ PRISTANKA DRUGOG
BRAČNOG DRUGA RASPOLAŽE STVARIMA IZ ZAJEDNIČKE IMOVINE, A
RADI SE O RASPOLAGANJU IZVAN GRANICA REDOVNOG**

RASPOLAGANJA, PRAVNI POSAO KOJIM JE RASPLAGANJE PREUZETO JE NIŠTAV U SMISLU ODREDBE ČLANA 103. STAV 1 ZOO, JER JE SKLOPLJEN PROTIVNO KOAGENTNOJ PRAVNOJ NORMI IZ ČLANA 265. PORODIČNOG ZAKONA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 049 691 12 Rev od 11.06.2016g)

<----->

Zajednička tekovina bračnih supružnika

Član 270 Porodičnog zakona Republike Srpske

PREMA STANOVISTU SUDSKE PRAKSE, BRAČNI SUPRUŽNIK KOJI SE PREĆUTNO SAGLASIO SA RASPOLAGANJEM ZAJEDNIČKOM IMOVINOM OD STRANE DRUGOG BRAČNOG SUPRUŽNIKA, NEMA PRAVO DA TAKVO RASPOLAGANJE POBIJA, A PRAVO POBIJANJA TAKVOG RASPOLAGANJA POGOTOVO NE PRIPADA BRAČNOM SUPRUŽNIKU KOJI SE SA TIM RASPOLAGANJEM SAGLASIO.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 71 0 P 038 871 14 Rev od 31.03.2016g)

<----->

Zajednička tekovina bračnih supružnika

Član 270 Porodičnog zakona Republike Srpske

ČINJENICA DA JE TUŽENI NAKON RAZVODA BRAKA IZVRŠIO RADOVE NA DOGRADNJI, ODNOSNO UNUTRAŠNJE OPREMANJU STANA, NE DAJE MU PRAVO DA NA OSNOVU TOGA TRAŽI DA MU SE PRIZNA VEĆI SUVLASNIČKI DIO, VEĆ TUŽENI IMA SAMO PRAVO DA OD TUŽITELJICE TRAŽI NOVČANU NAKNADU.

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 71 0 P 079 772 14 Rev od 10.03.2016)

<----->

Podjela bračne imovine

Član 19. stav 2. Zakona o stambenim odnosima

Član 7., 9. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo Član 252. i 263. Porodičnog zakona

NE SMATRA SE VANBRAČNOM STEČEVINOM STAN OTKUPLJEN ZA VRIJEME TRAJANJA VANBRAČNE ZAJEDNICE OD STRANE NOSITELJA STANARSKOG PRAVA (VANBRAČNOG SUPRUGA KOJI JE SVOJSTVO SUNOSITELJA STANARSKOG PRAVA STEKAO U BRAČNOJ ZAJEDNICI, A PO RAZVODU BRAKA RJEŠENJEM SUDA ODREĐEN ZA ISKLJUČIVO NOBITELJA STANARSKOG PRAVA).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 202044 13 Rev od 17.03.2015. g.)

<----->

Otuđivanje zajedničke imovine bračnih partnera

OKOLNOST ŠTO JE JEDAN OD BRAČNIH PARTNERA OTUĐIO ZAJEDNIČKU IMOVINU NIJE ZAPREKA DA SE UTVRDI DA TA IMOVINA PREDSTAVLJA ZAJEDNIČKU IMOVINU BRAČNIH PARTNERA.

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikt BiH, broj: 96 0 P 043 494 13 Gž od 10.09.2014g)

<----->

Član 264. stav 2. Porodičnog zakona Federacije BiH

U BRAČNU STEČEVINU ULAZI I OSNIVAČKI UDIO U PREDUZEĆU KOJE JE OSNOVANO ZA VRIJEME TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 038929 14 Rev od 08.09.2015. g.)

<----->

VANBRAČNA STEČEVINA

Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine čl. 251 i 252

Kada tokom trajanja vanbračne zajednice jedan od vanbračnih partnera otkupi stan i uknjiži se kao vlasnik istog smatra se da je stan stečen radom vanbračnih partnera i predstavlja njihovu vanbračnu stečevinu.

Obrazloženje:

"Nakon što je ispitao prvostepenu presudu u granicama žalbenih razloga, shodno člana 221. ZPP-a, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje, ovaj sud je našao da žalba nije osnovana, iz slijedećih razloga:

Prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda i razlozima pobijane presude proizilazi da su stranke živjele u vanbračnoj zajednici od 1972. g. do 17.09.1999. g., da su u toku trajanja iste stekli dvoje djece rođene 1973. i 1976. g., da je odlukom radne organizacije u kojoj je tužena bila zaposlena, tuženoj 25.05.1979. g. dodijeljen na korištenje jednosoban stan (koji je predmet ovog spora), nakon čega je tužena sa tadašnjim SIZ-om stanovanja općine T. istog dana zaključila ugovor o korištenju stana i u stan uselila sa svojom porodicom, tj. tužiteljem i mldb. djecom, te su u stanu zajedno stanovali sve do prekida vanbračne zajednice, da je predmetni stan tužena otkupila svojim certifikatima 11.05.1999. g. i uknjižila se kao vlasnik istog sa dijelom 1/1, tj. za vrijeme trajanja vanbračne zajednice sa tužiteljem, ali bez njegovog znanja.

Obzirom na ovakvo činjenično utvrđenje, koje se ni posebnim žalbenim navodima tužene ne dovodi u pitanje, pravilno je prvostepeni sud utvrdio da je predmetni stan stečen radom stranaka za vrijeme njihove vanbračne zajednice, te da predstavlja vanbračnu stečevinu stranaka, u smislu člana 252. Porodičnog zakona FBiH (u daljem tekstu skraćeno: PZ), kako je to prvostepeni sud naveo na strani 5., 6., i 7. stav prvi, drugi i treći, koje razloge i ovaj sud prihvata kao pravilne i zakonite. Naime, radi se o stanu kojeg je tužena, dobila za vrijeme trajanja vanbračne zajednice, a koji je, kao nosilac stanarskog prava, otkupila putem svojih certifikata i to u postupku provedenom u toku trajanja vanbračne zajednice sa tužiteljem,

zbog čega su bile upravo relevantne u ovom postupku odredbe člana PZ-a da predmetni stan predstavlja njihovu stečevinu, na koje se u razlozima pobijane presude pozvao i prvostepeni sud. Stoga, u situaciji kada je po odredbama PZ-a, odredbama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine FBiH", broj 27/97 i 36/06 - u daljem tekstu skraćeno: ZOPS), kao i odredbama Zakona o stambenim odnosima (u daljem tekstu skraćeno: ZOSO), koji se kao specijalni zakoni primjenjuju u konkretnom slučaju, utvrđeno postojanje prava tužitelja na predmetnom stanu, to na pravilnost i zakonitost odluke prvostepenog suda nisu od uticaja odredbe člana 23. i 38. Zakona o vlasničkopравnim odnosima (u daljem tekstu skraćeno: ZOVO), tj. da je tužena pravo na predmetni stan stekla upisom u javne knjige.

Prema odredbi člana 7. stav 1. i člana 9. ZOPS-a propisano je da pravo na kupnju stana pripada nosiocu stanarskog prava i članovima užeg porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava uz njegovu saglasnost, pri čemu se članom porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava smatraju osobe u smislu člana 6. stav 2. ZOSO. Prema odredbi člana 10. stav 1. ZOPS-a, propisano je da nosilac stanarskog prava, njegov supružnik ili član porodičnog domaćinstva mogu otkupiti samo jedan stan, dok je odredbom člana 11. stav 1. istog Zakona propisano da supružnici mogu otkupiti stan zajednički, a jedan od njih samo uz saglasnost drugog.

Pravilno je prvostepeni sud utvrdio da osnovanost tužbenog zahtjeva tužitelja, koji se odnosi na predmetni stan stranaka, proizilazi iz imovinskog interesa tužitelja izraženog kroz stečeno pravo na spornom stanu kao dio zajednički stečene imovine, shodno članu 251. stav 1. PZ-a i članu 1. Protokola 1. uz Evropsku konvenciju o zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda, a pozivanjem na stanovište Ustavnog suda BiH izraženo u odluci broj U-... od 26.09.2003. g., prema kojem onaj supružnik koji ostane u stanu, može biti obavezan da drugom supružniku isplati naknadu, jer bi se u protivnom radilo o neosnovanom obogaćenju onog supružnika koji ostaje u stanu."

(Presuda Kantonalnog suda u Tuzli, Pž 1576/2006(1) od 29.12.2009. g.)

<----->

Član 251. i član 254. stav 2. Porodičnog zakona Federacije BiH
NEKRETNINE KOJE SU BRAČNI PARTNERI KUPILI ZAJEDNO SA JEDNAKIM DIJELOVIMA OD PO ½ U VRIJEME TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE, ULAZE U BRAČNU STEČEVINU, BEZ OBZIRA NA TO ŠTO SU KUPLJENE NOVČANIM SREDSTVIMA KOJA SU PRIPADALA JEDNOM OD NJIH, ODNOSNO KOJA SU BILA POSEBNA IMOVINA TUŽITELJICE U PREDMETNOM SPORU, KADA JE VOLJA BRAČNIH PARTNERA BILA DA POSEBNOM IMOVINOM JEDNOG BRAČNOG PARTNERA KUPE ZAJEDNIČKU IMOVINU KAO BRAČNU STEČEVINU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 33 0 P 015117 12 Rev od 11.06.2013. g.)

<----->

Član 251. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine
IZVOĐENJE DOKAZA NA OKOLNOSTI VISINE UDJELA U STICANJU BRAČNE STEČEVINE JE SUVIŠNO PA TIME I NEPOTREBNO. OVO IZ RAZLOGA ŠTO JE STUPANJEM NA SNAGU PORODIČNOG ZAKONA FBIH PROMIJENJEN PRAVNI REŽIM BRAČNE STEČEVINE UTOLIKO ŠTO OVA VIŠE NE PREDSTAVLJA NEPODJELJENU ZAJEDNIČKU IMOVINU STRANAKA U KOJOJ JE SVAKI SUPRUŽNIK MOGAO TRAŽITI DA SE UTVRDE UDJELI PREMA DOPRINOSU U STICANJU TE IMOVINE, NEGO SUVLASNIŠTVO BRAČNIH PARTNERA OD PO ½.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine br. 58 0 P 000479 12 Rev od 13.03.2013. g.)

<----->

Član 255. stav 2. Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine
TUŽITELJ KAO POVJERILAC JEDNOG BRAČNOG PARTNERA (PRVOTUŽENE) IMA PRAVNI INTERES ZA PODNOŠENJE TUŽBE ZA UTVRĐENJE DA SU TUŽENI KAO BRAČNI PARTNERI SUVLASANICI SA PO ½ DIJELA NEKRETNINE KOJA PREDSTAVLJA DVOSOBAN STAN PA JE DRUGOTUŽENI DUŽAN TRPITI DA SE U KNJIZI POLOŽENIH UGOVORA ZEMLJIŠNOKNJIZNOG UREDA KOD OPĆINSKOG SUDA IZVRŠI PROMJENA PRAVA UPISA VLASNIŠTVA NA NAČIN DA SE KAO SUVLASNICI NA ISTOJ NEKRETNINI UPIŠU TUŽENI SA PO ½ DIJELA NEKRETNINE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 P 025561 12 Rev od 17.09.2013. g.)

<----->

Član 265. ranijeg Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

Član 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

U SITUACIJI KAD JEDAN BRAČNI DRUG BEZ PRISTANKA DRUGOG BRAČNOG DRUGA RASPOLAŽE STVARIMA IZ ZAJEDNIČKE IMOVINE, A RADI SE O RASPOLAGANJU IZVAN GRANICA REDOVNOG RASPOLAGANJA, PRAVNI POSAO KOJIM JE RASPOLAGANJE PREUZETO JE NIŠTAV U SMISLU ODREDBE ČLANA 103. STAV 1. ZOO, JER JE SKLOPLJEN PROTIVNO KONGENTNOJ PRAVNOJ NORMI IZ ČLANA 265. PORODIČNOG ZAKONA FBIH.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 049691 12 Rev od 29.08.2013. g.)

<----->

Člana 251. stav 1. Porodičnog zakona FBiH

PRAVO NA OTKUP STANA ULAZI U REŽIM ZAJEDNIČKE IMOVINE BRAČNIH PARTNERA, PRI ČEMU PORIJEKLO STICANJA STANARSKOG PRAVA PRIJE ZAKLJUČENJA UGOVORA O OTKUPU STANA NIJE OD UTICAJA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 199331 11 Rev od 19.01.2012. g.)

Podjela imovine nakon razvoda braka

<----->

Član 251. - 255. Porodičnog zakona F BiH

NEMA OSLONCA U MATERIJALNOM PRAVU ZAHTJEV ZA PREDAJU I DIOBU POKRETNIH STVARI KOJE NE POSTOJE U MOMENTU PODNOŠENJA TUŽBE. STOGA SE PRESUDOM ZA UTVRĐENJE, PREDAJU I DIOBU BRAČNE STEČEVINE NE MOŽE NALAGATI PREDAJA I DIOBA STVARI NEPOSTOJEĆIH U VRIJEME PODNOŠENJA TUŽBE, JER TO PREDSTAVLJA NEMOGUĆU ČINIDBU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 43 0 P 052163 11 Rev od 13.10.2011. g.)

<----->

Član 252., Član 263. i Član 278. Porodičnog zakona F BiH

STAN KOJI JE JEDNOM VANBRAČNOM PARTNERU DODIJELJEN NA KORIŠTENJE TOKOM TRAJANJA DUGOGODIŠNJE VANBRAČNE ZAJEDNICE I KOJEG JE Taj VANBRAČNI PARTNER OTKUPIO VLASTITIM CERTIFIKATIMA, BEZ ZNANJA DRUGOG VANBRAČNOG PARTNERA, PREDSTAVLJA ZAJEDNIČKU IMOVINU STEČENU U TOKU TRAJANJA VANBRAČNE ZAJEDNICE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 70 0 P 000720 10 Rev od 08.09.2011. g.)

<----->

Član 252. stav 2. Porodičnog zakona F BiH

POKLONI TREĆIH OSOBA ULAZE U BRAČNU STEČEVINU BEZ OBZIRA KOJI IH JE BRAČNI PARTNER PRIMIO I OD KOGA, UKOLIKO SE NE DOKAŽE DA JE Taj POKLON UČINJEN SAMO JEDNOM BRAČNOM DRUGU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 900294 08 Rev od 09.02.2010. g.)

<----->

PODJELA BRAČNE TEKOVINE

Član 270. stav 5. i 6. u vezi sa članom 272. Porodičnog zakona ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 54/02, 41/08, 63/14)

Za nastanak zajedničke imovine bračnih supružnika pravno su relevantne dvije pretpostavke: prva - da je riječ o imovini stečenoj tokom bračne zajednice i druga - da se radi o imovini nastaloj radom bračnih supružnika.

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 270. stav 5. Porodičnog zakona ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 54/02, 41/08 i 63/14) je propisano da imovina koju su bračni supružnici stekli radom tokom bračne zajednice kao i prihodi iz te imovine čine zajedničku imovinu.

Odredbama člana 272. Porodičnog zakona je propisano, da svakom od bračnih supružnika pripada po jedna polovina zajedničke imovine.

Kada se ima u vidu: da su parnične stranke kao supružnici započeli zajednički život u toku 1996. g. u skromnim uslovima kuće oca tuženog; da su u toku trajanja kako vanbračne tako i bračne zajednice, u kojoj su stekli troje djece, sredstva za život ostvarivali zajedničkim radom na poljoprivrednom imanju; da se tužilja pored toga bavila poslovima domaćice, a da je tuženi radio u preduzeću ostvarujući prosječnu platu; da su zajedničkim radom, podižući kredite, napravili predmetnu kuću u periodu od 2005. do 2007. g.; da iako je bračna zajednica između parničnih stranaka kao supružnika prestala u toku 2016. g., da je tuženi nastavio da otplaćuje preostali dio kredita podignutog 2012. g. u iznosu od 18.000,00 KM a tužilja nastavila da otplaćuje kredit podignut 2013. g. u iznosu od 8.500,00 KM, ovaj sud nalazi da je pravilan zaključak nižestepenih sudova da su parnične stranke zajedničkim radom u toku trajanja bračne zajednice stekli predmetne nepokretne i pokretne stvari, te da im stoga pripada po jedna polovina dijela na istim.

Ovakav zaključak se ne dovodi u pitanje revizionim prigovorima da je ugovorom iz 2005. g. otac tuženog samo tuženom poklonio plac na kojem je sagrađena predmetna kuća, jer je otac tuženog taj plac poklonio radi izgradnje kuće, kako bi u istoj živjele parnične stranke sa svojom porodicom, zbog čega se nameće zaključak da je plac radi izgradnje predmetne kuće poklonjen parničnim strankama kao supružnicima.

Takođe na zaključak nižestepenih sudova ne utiču ni revizioni prigovori da je brat tuženog u toku 2005. g., samo tuženom poklonio 4.500,00 KM na ime pravične diobe, odnosno izgradnje predmetne kuće, jer je taj novac bio namijenjen za izgradnju kuće parničnih stranaka kao supružnika, pa se samim tim nameće i zaključak da je novac poklonjen ne samo tuženom, već i tužilji kao njegovoj supruzi.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 85 0 P 065950 19 Rev od 12.8.2019. g.)

<----->

ZAJEDNIČKA IMOVINA BRAČNIH SUPRUŽNIKA

Član 270. stav 5. Porodičnog zakona („Službeni glasnik RS“ br. 54/02, 41/08 i 63/14)

Vozila, koja su sredstvima kredita kupljena tokom trajanja bračne zajednice, predstavljaju zajedničku imovinu stečenu u braku, bez obzira na činjenicu da je po prekidu braka kredit nastavio otplaćivati tuženi, kojem prema tužiteljici pripada obligaciono pravni zahtjev.

Iz obrazloženja:

Pravilno drugostepeni sud zaključuje da krediti koje je podigao tuženi i koji su utrošeni u kupovinu predmetnih vozila predstavljaju sredstva parničnih stranaka, bez obzira da li je kredit otplaćivan iz sredstava koje je ostvario tuženi obavljajući samostalnu djelatnost prevoza, te bez obzira na to što je po prekidu bračne zajednice kredite nastavio otplaćivati tuženi (koji u odnosu na ta sredstva ima pravo da prema tužiteljici istakne obligaciono pravni zahtjev), te da je, s obzirom da tuženi nije dokazao da je njegov doprinos veći, jednak doprinos parničnih stranaka u sticanju te imovine. Time nisu osnovani navodi revidenta kojima se prigovora pravilnosti zaključka drugostepenog suda o jednakom doprinosu stranaka u sticanju ove imovine.

S obzirom na izloženo, te kako tuženi u predmetnoj parnici, s obzirom da predmetna vozila služe za obavljanje njegove samostalne preduzetničke djelatnosti odnosno njegovog zanimanja, nije zatražio da vozila pripadnu njemu, pod uslovima koji su propisani odredbom člana 274. stav 1. i 3. PZ (što ne znači da taj zahtjev ne može postaviti kasnije prilikom diobe stvari u suvlasničkoj zajednici), to je drugostepeni sud, djelimičnim usvajanjem izjavljene žalbe, pravilno preinačio prvostepenu presudu u odbijajućem dijelu zahtjeva za utvrđenje prava suvlasništva na vozilima (za koja je utvrđeno da su stečena tokom braka) i zahtjev tužiteljice u ovom dijelu usvojio.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 70 0 P 218516 18 Rev od 13.12.2018. g.)

<----->

ZAJEDNIČKA IMOVINA VANBRAČNIH SUPRUŽNIKA

Član 284. i 270. stav 6. Porodičnog zakona („Službeni glasnik RS“ br. 54/02, 41/08 i 63/14)

Samo da je u momentu kada je učinjen poklon oca tužitelja, u vidu datog novca za kupovinu stana, tužena bila u dugogodišnjoj vanbračnoj zajednici sa tužiteljem, mogla bi se pozivati na to da poklon učinjen tužitelju ulazi u zajedničku imovinu stranaka, ukoliko ne bi drugačije proizlazilo iz okolnosti u momentu davanja poklona.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenju nižestepenih sudova, tužena nije dokazala navode da je otac tužitelja, prilikom davanja novca za kupovinu stana, učinio poklon parničnim strankama, a ne samo tužitelju (jer su ovi navodi potvrđeni samo iskazima njene majke i sestre, koje su saslušane u svojstvu svjedoka, te su suprotni ostalim izvedenim dokazima, prije svega zaključenom kupoprodajnom ugovoru). S obzirom na takvo utvrđenje, saglasno označenim zakonskim odredbama, samo da je u momentu kada je učinjen poklon oca tužitelja, u vidu

datog novca za kupovinu stana, tužena bila u dugogodišnjoj vanbračnoj zajednici sa tužiteljem, mogla bi se pozivati na to da poklon učinjen tužitelju (koji je zaključio ugovor o kupovini stana i upisao se kao vlasnik stana) ulazi u zajedničku imovinu, ukoliko ne bi drugačije proizlazilo iz okolnosti u momentu davanja poklona.

Međutim, prema iskazu same tužene, u vanbračnoj vezi sa tužiteljem je bila od dočeka Nove 2003. g., što znači da takva kratkotrajna vanbračna zajednica (čak i da je dokazano njeno postojanje), suprotno revizionim navodima, ne bi mogla dovesti do primjene odredbe člana 270. stav 6. PZ.

Proizlazi da je pravilan zaključak nižestepenih sudova da predmetni stan, koji je kupljen prije nego što su parnične stranke zaključile brak, predstavlja posebnu imovinu tužitelja (član 270. stav 1. PZ). Pri tome je, suprotno revizionim navodima, ovaj zaključak zasnovan na pravilnoj ocjeni izvedenih dokaza.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 84 0 P 051691 18 Rev od 20.09.2018. g.)

<----->

Sticanje imovine u vanbračnoj zajednici

Član 12. stav 1, u vezi sa članom 284. stav 1. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Reublike Srpske“ br. 54/02, 41/08 i 63/14).

Zajednica života muškarca i žene, u pogledu režima zajedničke imovine, može se smatrati vanbračnom zajednicom, odnosno može se izjednačiti sa bračnom zajednicom, samo ako se na nesumnjiv način utvrdi da je ta zajednica zasnovana i u cilju zajedničkog sticanja i da je takvog zajedničkog sticanja stvarno bilo.

Iz obrazloženja:

Vanbračna zajednica je emocionalna, ekonomska, moralna i polna zajednica žene i muškarca, zasnovana njihovim sporazumom, suprotno odredbama propisanim za zaključenje braka. Drugačije rečeno: da bi postojala vanbračna zajednica koja vodi zajedničkom sticanju imovine (o čemu je riječ i u ovom postupku), potrebno je da između muškarca i žene, koji nisu u braku sa trećim licem, postoji volja da međusobno uspostave odnose koji odgovaraju odnosima u braku i da svjesno i voljno izvršavaju ovlaštenja i dužnosti propisane za bračne supružnike. Postojanje ili nepostojanje vanbračne zajednice prosuđuje se prema svim okolnostima odnosa žene i muškarca koji su u vezi. Zajednica života muškarca i žene, u pogledu režima zajedničke imovine iz člana 12. stav 1. u vezi sa članom 284. stav 1. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 54/02, 41/08 i 63/14 – u daljem tekstu: PZ), može se smatrati vanbračnom zajednicom koju imaju u vidu odredbe navedenog zakona, odnosno može se izjednačiti sa bračnom zajednicom samo ako se na nesumnjiv način utvrdi da je ta zajednica zasnovana i u cilju zajedničkog sticanja i da je takvog zajedničkog sticanja stvarno bilo.

U konkretnom slučaju takvo stanje veze između tužiteljice i oca tuženog nije utvrđeno. Oni jesu bili u dugogodišnjoj vezi. Ta veza jeste bila zasnovana na emocijama, kako se tvrdi i u reviziji. Međutim, ne postoji vanbračna zajednica ako nema zajednice života, bez obzira što žena i muškarac duže vrijeme međusobno održavaju emocionalne i seksualne odnose. Naime, tužiteljica i pravni prednik tuženog, prema utvrđenom činjeničnom stanju, nikada nisu živjeli u istom stambenom prostoru, odnosno zajedničkom domaćinstvu. Tužiteljica je svoje svakodnevne potrebe stanovanja i življenja obavljala u iznajmljenom

stanu u P., a otac tuženog (zajedno sa tuženim) u porodičnoj kući u G. Oni su se samo međusobno posjećivali, ali nikada nisu formirali zajedničko domaćinstvo koje bi odgovaralo porodičnom domaćinstvu koje bi se moglo izjednačiti sa bračnom zajednicom, niti je utvrđeno da su na bilo koji način izrazili nesumnjivu volju da zajedno stiču imovinu. Takođe, tužiteljica nije dokazala da je pri dogradnji pomoćnih objekata i uređenju dvorišta, te kupovini automobila M., ili nabavci pištolja marke Z CZ 99 uložila svoja sredstva ili na drugi način učestvovala u povećanju imovine pravnog prednika tuženog i sticanju automobila i pištolja (kada bi, eventualno, svoj zahtjev mogla temeljiti na pravilima o sticanju bez osnova), pa je osnovano odbijen njen zahtjev da joj se isplati novčana protivvrijednost njenog navodnog udjela u sticanju naprijed navedenih vrijednosti.

Kod činjenice da nije utvrđeno postojanje vanbračne zajednice između tužiteljice i oca tuženog, opravdano je odbijen i zahtjev da se utvrdi da tužiteljica ima pravo nasljeđivanja imovine pokojnog Č.S., (oca tuženog), čak i pod uslovom da je (a nije) takvo pravo propisano odredbama Zakona o nasljeđivanju („Službeni glasnik RS" br. 1/09, 55/09 i 91/16).

(Vrhovni sud Republike Srpske, 71 0 P 185075 18 Rev od 11.12.2018. g.)

<----->

ZAJEDNIČKA IMOVINA STEČENA U VANBRAČNOJ ZAJEDNICI

Član 284. i 272. stav 1. i 2. Porodičnog zakona („Sl. glasnik RS" broj 54/02, 41/08 i 63/14)

Kada su bračni odnosno vanbračni supružnici zajedničku imovinu podijelili sporazumno za života, ne može se nakon smrti jednog od supružnika tužbom zahtijevati dioba te imovine.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 284. Porodičnog zakona („Sl. glasnik RS" 54/02, 41/08 i 63/14, u daljem tekstu: PZ) propisano je da imovina stečena radom lica u vanbračnoj zajednici koja je trajala duže vremena smatra se njihovom zajedničkom imovinom (stav 1.), a kod diobe iz prethodnog stava shodno se primjenjuju odredbe o diobi zajedničke imovine bračnih supružnika.

Odredbom člana 272. stav 1. PZ propisano je da svakom od bračnih supružnika pripada po jedna polovina zajedničke imovine, a stavom 2. da bračni supružnici mogu zajedničku imovinu sporazumno podijeliti tako da odrede dijelove u čitavoj imovini ili jednom dijelu imovine ili na pojedinoj stvari, kao i da svakom bračnom supružniku pripadnu pojedine stvari ili prava iz te imovine.

U konkretnoj situaciji, tokom postupka nije bilo sporno da je između tužiteljice i prednika tuženih B.S.2. postojala vanbračna zajednica koja je trajala duže vremena i to od 1962. g. do 2009. g., da je u toj zajednici stečena imovina u S. koja je ugovorom o razmjeni mijenjana za imovinu u P. koja je predmet ovog spora. Takođe, nije sporan obim imovine stečene u vanbračnoj zajednici između tužiteljice i B.S. 2, ali je sporno da li su tužiteljica i prednik tuženih za života prednika tuženih izvršili sporazumnu diobu te imovine u smislu odredbe člana 272. stav 2. PZ.

U tom pravcu izvedeni su dokazi čitanjem tužbe i raspravnog zapisnika od 21.11.1995. g. u predmetu Osnovnog suda u Prnjavoru P-234/95, kao i presude na osnovu priznanja donesene u tom predmetu broj P-234/95 od 21.11.1995. g..

Iz navedenih materijalnih dokaza nedvojbeno proizlazi da je predmet raspravljanja u navedenoj parnici bila imovina tužiteljice i prednika tuženih B.S.2 stečena u vanbračnoj zajednici, čiji dio je i imovina koja je predmet raspravljanja u ovoj parnici.

Iz tužbe i raspravnog zapisnika od 21.11.1995. g. je očigledno da su se tužiteljica i prednik tuženih sporazumjeli o diobi cjelokupne imovine stečene u vanbračnoj zajednici, da je tužiteljici po tom sporazumu pripala jedna kuća sagrađena na parceli k.č. 377/2 površine 352 m² upisana u zk.ul. ... k.o. P. (po novom premjeru k.č. 374/2 k.o. P.) sa 1/1, te je na osnovu tog sporazuma donesena presuda na osnovu priznanja P-234/95 od 21.11.1995. g., dok je preostala imovina ostala u svojini prednika tuženih.

Dakle, iako je odluka u parničnom predmetu Osnovnog suda u Prnjavoru P-234/95 donesena u formi presude na osnovu priznanja kojom je tužiteljici pripao dio imovine stečene u vanbračnoj zajednici, ta presuda je rezultat sporazuma stranaka u pogledu cjelokupne imovine stečene u vanbračnoj zajednici i ima pravni značaj sudskog poravnanja, naročito imajući u vidu nespornu činjenicu da nakon donošenja predmetne presude tužiteljica i prednik tuženih nisu stekli bilo kakvu drugu imovinu.

<----->

ZAJEDNIČKA IMOVINA BRAČNIH SUPRUŽNIKA

Član 270. i 272. Porodičnog zakona („Sl. glasnik RS“ 54/02, 41/08 i 63/14)

Imovina stečena nasljeđivanjem u toku trajanja bračne zajednice je posebna imovina bračnih supružnika.

Iz obrazloženja:

Predmet odlučivanja u ovom parničnom postupku je zahtjev tužiteljice za utvrđenje da je suvlasnik sa $\frac{1}{2}$ dijela po osnovu sticanja u braku sa tuženim na stanu u G, što je tuženi dužan trpjeti i dozvoliti upis u javne evidencije, te za utvrđenje suvlasničkog dijela od $\frac{1}{2}$ na putničkom automobilu marke ... reg. broj ...

Nije sporno među strankama da je stan u G. tuženi stekao nasljeđivanjem nakon smrti oca B. D., a po rješenju o nasljeđivanju Osnovnog suda u Trebinju broj 95 1 O 002191 11 O od 11.4.2012. g..

Međutim, tužiteljica svoj zahtjev u pogledu stana temelji na tvrdnji da su ona i tuženi u toku trajanja bračne zajednice radom stekli drugi stan – garsonjeru površine 25,77 m² u G. kupovinom od A. Č., da su taj stan kasnije (2007. g.) prodali M. S.za iznos od 33.000,00 KM, a dobijeni novac ustupili bratu tuženog O. D. kako bi se odrekao nasljednog dijela na predmetnom stanu u Ul... Ovakva tvrdnja tužiteljice tokom postupka nije dokazana. Naime, pravilno prvostepeni sud nalazi, a drugostepeni sud prihvata, da tužiteljica tokom postupka nije dokazala da su ona i tuženi za kupovinu garsonjere u Ul. ... novac pozajmili, niti da su stan kupili sredstvima stečenim radom. Osim toga, navedena garsonjera, iako su parnične stranke zajedno u njoj stanovale, nije prevedena na nekog od njih, a nije sporno da su sredstva od prodaje garsonjere u iznosu od 33.000,00 KM isplaćena direktno od strane kupca M. S. bratu tuženog O. D.

Međutim, čak i pod uslovom da je tužiteljica dokazala da je garsonjera u Ul. ... kupljena zajedničkim sredstvima, stečenim radom tokom trajanja bračne zajednice, taj stan nije obuhvaćen tužbenim zahtjevom, a na okolnost da je novac isplaćen bratu tuženog O. D. radi toga da bi se odrekao svog nasljednog dijela na predmetnom stanu u G., stranke nisu izvele nikakve dokaze, niti takva činjenica proizlazi iz rješenja o nasljeđivanju iza B.D. Osnovnog suda u Trebinju broj 95 1 O 002191 11 O od 11.4.2012. g..

Dakle, pravilno su sudovi zaključili, imajući u vidu činjenicu da je predmetni stan u Ul. ... tužitelj stekao nasljeđivanjem iza oca B. D., da taj stan predstavlja posebnu imovinu tuženog u smislu odredbe člana 270. stav 7. PZ, pa su pravilno sudili kad su odbili zahtjev tužiteljice za utvrđenje njenog suvlasničkog dijela na tom stanu.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 95 0 P 040975 18 Rev od 20.9.2018. g.)

<----->

RASPOLAGANJE ZAJEDNIČKOM IMOVINOM BRAČNIH SUPRUŽNIKA

Član 271. stav 1. i 2. Porodičnog zakona („Službeni glasnik RS“ br. 54/02, 41/08 i 63/14)

Saglasnost za raspolaganje zajedničkom imovinom bračni supružnik može dati izričito ili prećutno.

Iz obrazloženja:

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da je nedopušteno izvršenje određeno rješenjem Osnovnog suda u Prnjavoru broj 78 0 Ip 010427 11 Ip od

18.05.2011. g. na 1/2 dijela nekretnina upisanih u zk. ulošku broj ... i ... k.o. P., bliže označenih u izreci prvostepene presude, te da se ukine rješenje o izvršenju i obustavi izvršni postupak na suvlasničkom dijelu tužiteljice.

Odlučujući o zahtjevu tužiteljice, po provedenom dokaznom postupku, prvostepeni sud je utvrdio: da je tužiteljica zaključila brak sa D. B. dana 26.03.1983. g.; da je njihov brak razveden presudom Osnovnog suda u Prnjavoru broj P-13/2000 od 27.04.2000. g.; da je D. B. dana 28.06.2004. g. zaključio brak sa Lj. B., sa kojom je i danas u braku; da je presudom na osnovu priznanja Osnovnog suda u Prnjavoru broj 78 0 P 012275 11 P od 29.05.2013. g. utvrđeno pravo svojine tužiteljici sa 1/2 dijela, po osnovu zajednički stečene imovine u braku sa D. B., na nekretninama označenim kao k.č. br. ... i k.č. br. ..., na kojima je upisana hipoteka; da je na osnovu te presude tužiteljica u zk. ulošku br. ... i ... upisana kao suvlasnik sa 1/2 dijela dana 09.09.2013. g.; da je tužena sa Preduzećem za ... D. T. d.o.o. P. dana 06.03.2007. g. zaključila ugovor o dugoročnom kreditu, kao i aneks ugovora o dugoročnom kreditu dana 26.04.2010. g., a da je kao sredstvo obezbjeđenja navedenog ugovora o kreditu upisano založno pravo - hipoteka na nekretninama u zk. ulošku br. ... k.o. P., označene kao k.č. br. ... O. stambeno-poslovna zgrada u površini od ... m², svojina i posjed D. B. sa 1/1 dijela, te na nekretninama iz zk. uloška br. ... k.o. P. označene kao k.č. br. ... O. privredna zgrada i dvorište u površini od ... m², svojina i posjed D. B. sa 1/1 dijela; da je hipoteka upisana u zemljišnu knjigu na osnovu pravosnažnog rješenja Osnovnog suda u Prnjavoru broj 078-0-Ip-07-000020 od 23.03.2007. g., te rješenja Osnovnog suda u Prnjavoru broj 078-0-Ip-08-000006 od 12.02.2008. g. i da je upis izvršen dana 26.03.2007. g. odnosno dana 12.02.2008. g.; da je u izvršnom

postupku, na prijedlog tužene kao tražioca izvršenja, sud dozvolio izvršenje rješenjem o izvršenju broj 78 0 Ip 010427 11 Ip dana 18.05.2011. g.; da je protiv rješenja o izvršenju tužiteljica, kao treće lice, izjavila prigovor navodeći da predmetne nekretnine predstavljaju zajedničku bračnu imovinu; da je prvostepeni sud zaključkom od 01.12.2011. g. tužiteljicu, kao treće lice, uputio da pokrene parnicu protiv tužene radi proglašenja rješenja o izvršenju nedopuštenim; da je prilikom zasnivanja založnog prava sadašnja supruga D. B., Lj. B., dala saglasnost za uknjižbu založnog prava koja je ovjerena pod brojem 078-0-Ov-i-07-000471 dana 15.03.2007. g..

Na temelju tih činjenica, pozivom na odredbu člana 9. Zakona o zemljišnim knjigama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 67/03, 46/04 i 109/05) i člana 64. Zakona o osnovnim svojinsko pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 6/80, 36/90 i "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 38/03), nalazeći da je hipoteka u korist tužene na predmetnim nekretninama upisana na osnovu valjanog pravnog posla i da je osnovano pozivanje tužene na načelo zaštite povjerenja u zemljišne knjige, prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev tužiteljice. Pri tome je prvostepeni sud utvrdio da je tužena bila savjesna, jer je u vrijeme podnošenja zahtjeva za upis D. B., bivši suprug tužiteljice, bio upisan na nekretninama sa 1/1 dijela, a tužena je prilikom upisa založnog prava obezbjedila svojeručno potpisanu izjavu od Lj. B., tadašnje i sadašnje supruge B. D., tako da tužena nije mogla znati za činjenicu da je D. B. ranije bio u braku sa tužiteljicom.

Odlučujući o žalbi tužiteljice, drugostepeni sud je, na temelju činjenica utvrđenih u postupku pred prvostepenim sudom, zaključio da su, u vrijeme zaključenja ugovora na osnovu kojih je uknjiženo založno pravo, predmetne nekretnine predstavljale zajedničku imovinu tužiteljice i D. B., koji je raspolagao i dijelom koji je pripadao tužiteljici. Kako je odredbom člana 281. stav 2. Porodičnog zakona („Službeni glasnik RS“ broj 54/02, 41/08 i 63/14) predviđeno da je za upravljanje zajednički stečenom imovinom u braku potreban sporazum bračnih supružnika koga je potrebno dokazati, kod utvrđene činjenice da tužiteljica u vrijeme zaključenja spornog ugovora nije više bila u braku sa D. B., te utvrđujući da joj nije bilo poznato da je on

raspolagao sa zajedničkom imovinom (jer tužena nije dokazala suprotno), ne prihvatajući zaključak prvostepenog suda o savjesnom postupanju tuženog, te nalazeći da je neosnovano pozivanje tuženog na načelo povjerenja u zemljišne knjige jer isto nije apsolutnog karaktera i da je tužena morala primijeniti posebne mjere provjere obezbjeđenja potraživanja koje nalaže pravni standard dobrog privrednika što podrazumjeva temeljitu provjeru davaoca založne izjave (imajući u vidu g. života D. B. i vrijeme zaključenja braka sa sadašnjom suprugom), drugostepeni sud je zaključio da je zahtjev tužiteljice osnovan. Saglasno tome, izjavljenu žalbu je usvojio i prvostepenu presudu preinačio tako što je usvojio tužbeni zahtjev.

Revizionim navodima tužena sa pravom prigovara pravilnosti primjene materijalnog prava iz pobijane odluke, tako što ističe da je u konkretnoj pravnoj situaciji tužena postupala savjesno.

Prema opštem načelu obligacionog prava niko ne može na drugoga prenijeti više prava nego što ga sam ima. Međutim, i u tom slučaju prenos mora biti u skladu sa drugim opštim načelima u koja, svakako, spada i načelo savjesnosti i poštenja u pravnom prometu. Za prosuđivanje pravne valjanosti odnosno nevaljanosti raspolaganja zajedničkom imovinom u odnosu na treće lice prvenstveno je bitna pretpostavka savjesnosti i poštenja tog trećeg lica, ali i ostalih učesnika u tom pravnom poslu.

Prema tome, u konkretnom slučaju utvrđivanje savjesnosti u pravnom prometu se ne može ograničiti samo na tuženog koji je, kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud, postupao

sa povjerenjem u zemljišne knjige, već se to utvrđivanje odnosi i na tužiteljicu, koja polaže pravo na nekretninama koje su bile predmet založnog prava.

Prema utvrđenju nižestepenih sudova, na predmetnim nekretninama založno pravo je zasnovano dana 26.03.2007. g. odnosno dana 12.02.2008. g.. Kod zasnivanja tog prava tužena se pouzdala u načelo povjerenja u zemljišne knjige, te je pribavila i saglasnost sadašnje supruge D. B..

Nasuprot tome, tužiteljica, čiji je brak sa D. B. razveden presudom Osnovnog suda u Prnjavoru broj P-13/2000 od 27.04.2000. g., te koja je tokom trajanja braka sa istim stekla zajedničku imovinu, do zasnivanja založnog prava nije preduzela niti jednu pravnu radnju da se to njeno pravo u pripadajućem dijelu upiše u zemljišnu knjigu, u kojoj su predmetne nekretnine bile upisane u korist D. B. sa 1/1 dijela, a radi zaštite tog prava, iako joj je to pravo pripadalo prema odredbama Porodičnog zakona i odredbama tada važećeg Zakona o zemljišnim knjigama. Tužiteljica ni nakon zasnivanja založnog prava na nekretninama koje predstavljaju zajedničku imovinu nje i njenog supruge, nije preduzimala radnje u pravcu zaštite imovine, sve dok na temelju predmetne hipoteke sud nije donio rješenje o izvršenju broj 78 0 Ip 010427 11 Ip dana 18.05.2011. g., kada je kao treće lice u tom izvršnom postupku upućena na parnicu i ishodila presudu na osnovu priznanja Osnovnog suda u Prnjavoru broj 78 0 P 012275 11 P od 29.05.2013. g.. Tom presudom, na što se sa pravom u reviziji ukazuje, utvrđeno je da zajedničku imovinu čine i nekretnine upisane u zk.ul. ... k.o. P., iako je ove nekretnine, prema prezentiranom kupoprodajnom ugovoru od 11.10.2000. i aneksu ugovora od 06.12.2004. g., D. B. stekao nakon razvoda braka sa tužiteljicom.

Proizlazi da se tužiteljica u periodu od 11 godina ponašala potpuno pasivno u pogledu zaštite prava suvlasništva na predmetnim nekretninama, koje je stekla u braku sa D. B., čak kad se i prihvati zaključak drugostepenog suda da nije bila upoznata sa spornim raspolaganjem (koji je suprotan iskazu tužiteljice datom u svojstvu parnične stranke na ročištu za glavnu raspravu od 23.05.2014. g.), te da je tek 2013. g. ishodila presudu na osnovu priznanja, kojom je u njenu korist, po osnovu sticanja u braku, utvrđeno pravo suvlasništva na nekretninama upisanim u zk.ul. ... k.o. P. i zk.ul. ... k.o. P., jer je D. B. priznao njen zahtjev u odnosu na oba zk. uloška. Saglasno navedenom, upravo tužiteljica se nije ponašala saglasno pravnom

standardu dobrog domaćina, a ne tužena, kako to nepravilno zaključuje drugostepeni sud. Naime, nema mjesta zaključku da je samo na tuženoj bila obaveza preduzimanja posebnih mjera provjere obezbjeđenja potraživanja, a da na strani tužiteljice nije bila obaveza preduzimanja mjera u svrhu zaštite svog prava.

S obzirom na opisano ponašanje tužiteljice, te s obzirom da je tužena prilikom upisa hipoteke u zemljišne knjige postupala saglasno načelu povjerenja u zemljišne knjige, time je kao treće savjesno lice stekla pravo zalogu na predmetnim nekretninama, na temelju kojeg je pokrenula predmetni izvršni postupak. Osim toga, u času kada bračni drug koji je upisan kao isključivi vlasnik nekretnine raspolaže tom nekretninom u korist trećeg lica (u konkretnom slučaju zaključenje ugovora o zasnivanju hipoteke između D. B. i tužene) zemljišnoknjižno stanje nije neistinito, već nepotpuno, pa u korist trećeg lica (tužene) nastupaju pravni učinci zaštite povjerenja u potpunost, a ne u istinitost zemljišne knjige. Zbog toga, te s obzirom da je pribavila saglasnost sadašnje supruge za zasnivanje založnog prava, proizlazi da je tužena bila savjesna i da nije mogla znati da D. B. nije vlasnik predmetnih nekretnina, odnosno da se mogla pouzdati u tačnost podataka iz zemljišne knjige.

Kako se opisano pasivno ponašanje tužiteljice u konkretnom slučaju kroz dugi niz godina može upodobiti sa prećutno datom saglasnošću za opterećenje zajedničke imovine založnim pravom (član 271. stav 1. i 2. PZ), kod utvrđenja da je tužena u svemu postupala savjesno, to ugovori o zasnivanju hipoteke na temelju kojih je pokrenut predmetni izvršni postupak su pravno valjani odnosno nisu ništavi u smislu odredbe član 103. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85 i 57/89 te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04).

Saglasno izloženom, izjavljena revizija je usvojena i pobijana presuda preinačena kao u izreci, primjenom odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - dalje: ZPP).

(Vrhovni sud Republike Srpske, 78 0 P 012884 18 Rev 2 od 07.06.2018. g.)

<----->

DIOBA ZAJEDNIČKE IMOVINE BRAČNIH SUPRUŽNIKA Porodični zakon („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 54/02, 41/08 i 63/14)

Tužbenom zahtjevu supružnika da mu pripadnu u svojinu pojedine stvari iz zajedničke imovine ili da mu drugi supružnik isplati novčanu vrijednost njegovog dijela, sud može udovoljiti samo ako je takvom zahtjevu prethodio sporazum supružnika.

Iz obrazloženja:

Tužiteljica tužbenim zahtjevom traži utvrđenje sticanja bračne imovine sa tuženim od $\frac{1}{2}$ dijela i obavezivanje tuženog da joj, na ime pripadajuće polovine zajednički stečenih stvari, preda u posjed pokretne stvari nabrojane u stavu I izreke prvostepene presude ili da joj na ime novčane protivvrijednosti tih stvari isplati iznos od 1.105,00 KM i da joj tuženi isplati, na ime zajedničkih ulaganja u njegovu posebnu imovinu, iznos od 7.390,00 KM, sve sa zakonskom zateznom kamatom od 19.5.2015. g.. Tuženi protivtužbenim zahtjevom traži utvrđenje prava susvojine sa $\frac{1}{2}$ dijela na pokretnim stvarima nabrojanim u stavu II izreke iste presude i na stanu naznačenom u stavu IV te presude, da je tužiteljica to dužna priznati i tuženom predati u posjed $\frac{1}{2}$ pokretnih stvari i dozvoliti mu da pravo na nekretnini upiše u zemljišne knjige na svoje ime sa $\frac{1}{2}$ dijela, ili će u protivnom upis izvršiti na osnovu presude, koje obaveze se tužiteljica može osloboditi, ako tuženom isplati iznos od 40.000,00 KM.

Odredbom člana 273. stav 5. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 54/02 do 63/14, dalje: PZ) propisano je da bračni supružnik čiji je udio u sticanju zajedničke imovine ili pojedine stvari iz zajedničke imovine znatno niži od udjela drugog bračnog supružnika, ili kada to opravdavaju posebne okolnosti, može tužbom zahtijevati diobu zajedničke imovine tako da sud obaveže drugog bračnog supružnika da mu naknadi protuvrijednost njegovog udjela u novcu, srazmjerno vrijednosti zajedničke imovine na dan donošenja presude.

Iz toga proizlazi da samo onda kada jednom bračnom supružniku pripada znatno manji dio od udjela drugog bračnog supružnika, sud može odrediti da se taj bračni supružnik isplati u novcu. Međutim, u ovom slučaju tužiteljica je tražila da se utvrdi da je njen doprinos u sticanju pokretnih stvari označenih stavu I izreke prvostepene presude, isti kao i doprinos tuženog, pa nižestepeni sudovi nisu mogli, umjesto utvrđenja udjela stranaka u zajedničkoj imovini, naložiti isplatu protuvrijednosti tog udjela, pošto u

ovom slučaju zakonom nije određeno da je to alternativna obaveza (član 403. Zakona o obligacionim odnosima - „Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04), a to nije ni zbog prirode zajedničke imovine.

Prema odredbi člana 272. stav 2. PZ, bračni supružnici mogu sporazumno podijeliti bračnu imovinu tako da odrede dijelove u čitavoj imovini ili jednom dijelu imovine ili na pojedinoj stvari, kao i da svakom bračnom supružniku pripadnu pojedine stvari ili prava iz te imovine, ili da jedan bračni supružnik isplati drugome novčanu vrijednost njegovog dijela, bez obzira na veličinu istoga. Iz ove odredbe proizilazi da su sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo kada su, i pored utvrđenog suvlasničkog udjela tužiteljice na predmetnim pokretnim stvarima, obavezali tuženog da iste preda u posjed tužiteljici ili da joj isplati njihovu protivvrijednost, koju odluku su mogli donijeti samo ukoliko su se stranke o tome sporazumjele, a u konkretnom slučaju takvog sporazuma o diobi nije bilo, na što se osnovano ukazuje u reviziji.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 95 0 P 038091 19 Rev od 21.8.2019. g.)

<----->

ZAJEDNIČKA IMOVINA BRAČNIH SUPRUŽNIKA

Član 270. stav 5. i stav 7., član 272. stav 1. Porodičnog zakona („Sl. glasnik RS“ 54/02, 41/08 i 63/14)

Član 22. Zakona o osnovnim svojinsko pravnim odnosima („Službeni list SFRJ “ br. 6/80 i 36/90 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 38/03)

Dogradnjom, nadogradnjom, preuređenjem ili sanacijom građevinskog objekta, koji je svojina jednog bračnog supružnika, ne može se steći pravo zajedničke svojine drugog supružnika u smislu odredbe člana 270. stav 5. Porodičnog zakona.

Iz obrazloženja:

U konkretnoj situaciji nije sporno da predmetni stambeni objekat sa zemljištem ispod objekta i zemljištem neophodnim za njegovu upotrebu, na kom tužitelj zahtijeva utvrđenje suvlasničkog dijela po osnovu sticanja u bračnoj zajednici sa prvotuženom, predstavlja suvlasništvo tuženih sa po 1/3 dijela, koje pravo su stekli nasljeđivanjem svog prednika, oca i supruga I. G. Ovo znači da navedena imovina predstavlja posebnu imovinu prvotužene, a temeljem odredbe člana 270. PZ.

Zahtjev za utvrđenje suvlasničkog dijela na predmetnom objektu i zemljištu tužitelj temelji na tvrdnji da je nakon rata u Bosni i Hercegovini stambeni objekat bio devastiran, te da su on i

prvotužena, dok su još bili u braku, ulagali u renoviranje tog objekta sredstva stečena radom tokom trajanja bračne zajednice, te da je na taj način poboljšanjem postojećeg objekta stekao suvlasnički dio na tom objektu i odgovarajući dio na zemljištu ispod objekta i zemljištu neophodnom za redovnu upotrebu objekta.

Međutim, prema stanju utvrđenih činjenica proizlazi da je predmetni stambeni objekat postojao i prije zaključenja braka tužitelja i prvotužene i da ga je izgradio prednik tuženih. Nije sporno da je tokom rata u BiH predmetni objekat bio u izvjesnoj mjeri oštećen, ali ne toliko da nije mogao služiti namjeni, što proizlazi iz samog iskaza tužitelja saslušanog u svojstvu stranke. Naime, prema tom iskazu još u toku 1999. g. u predmetnom objektu su stanovala izbjegla lica, što u krajnjem znači da je objekat bio upotrebljiv za stanovanje i da za konačan popravak i privođenje namjeni objekta nisu bila neophodna znatna sredstva.

Ovakav zaključak proizlazi i iz nalaza vještaka građevinske struke mr. B.L., na koji stranke nisu imale konkretnih prigovora. Prema tom nalazu je prilikom renoviranja u potkrovlju kuće uložen iznos od 5.558,35 KM, a vrijednost demontirane opreme sa sprata kuće iznosi 2.150,00 KM (u koju opremu su prema izjavi tužitelja investirali on i prvotužena), što ukupno iznosi približno 7.800,00 KM, i što je neznatan iznos u odnosu na građevinsku vrijednost cjelokupne kuće, pogotovo ako se ima u vidu da bi po odredbi člana 272. stav 1. PZ tužitelju moglo pripasti $\frac{1}{2}$ dijela tog iznosa.

Takođe se pokazala netačnom tvrdnja tužitelja iz tužbe koju je isticao tokom cijelog postupka da su on i prvotužena sami izgradili potkrovlje predmetne kuće, obzirom da se usporedbom fotografije kuće snimljene prije renoviranja i fotografije snimljene nakon završetka renoviranja pokazuje da je potkrovlje postojalo i prije izvođenja radova na kući.

Dakle, iz nalaza vještaka, usporedbe fotografija sačinjenih prije i poslije renoviranja i izjave samih stranaka, nedvojbeno proizlazi da je izvršena samo sanacija, odnosno renoviranje objekta kojim su stranke objekat učinile podobnim za stanovanje.

Odredbom člana 22. stav 1. ZOSPO, koji je bio na snazi u vrijeme renoviranja kuće 2004. g., propisano je da lice koje od svog materijala, svojim radom izgradi novu stvar, stiče pravo svojine na tu stvar.

U konkretnoj situaciji jasno je da tužitelj i prvotužena u toku trajanja bračne zajednice nisu napravili novu stvar, te da su ulagali izvjesna sredstva u renoviranje i adaptaciju građevinskog objekta, na kom postoji pravo suvlasništva tuženih. Međutim, ta adaptacija nije bila takvog obima da bi se moglo smatrati da je nastao novi objekat (stvar), niti je prvobitni objekat prestao postojati ili mu je promijenjena namjena u tolikoj mjeri koja bi mogla prouzrokovati izmjenu stvarno – pravnih odnosa na objektu. Takvim zahvatima na bilo kojoj stvari, pa i građevinskom objektu, tužitelj je stekao pravo na postavljanje obligaciono – pravnog zahtjeva, ali ne i stvarno – pravnog zahtjeva, kako je to učinio tužitelj i kako pravilno nalaze nižestepeni sudovi, kad su odbili njegov tužbeni zahtjev.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 85 O P 061411 18 Rev od 20.9.2018. g.)

<----->

OSNIVAČKI ULOG JEDNOG SUPRUŽNIKA U DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Porodični zakon Republike Srpske
član 270 stav 5

- Činjenice da je društvo sa ograničenom odgovornošću osnovano za vrijeme trajanja bračne zajednice između tužiteljice i njenog supruga kao jedinog osnivača tog društva i da osnivački

ulog predstavlja njihovu zajedničku imovinu ne znače da imovina tog društva predstavlja zajedničku imovinu bračnih supružnika, jer sticanjem udjela u društvu imalac tog udjela ne stiče vlasnička ili suvlasnička prava na pokretnim i nepokretnim stvarima koje pripadaju društvu.

Obrazloženje:

"Predmet spora je, podneskom tužiteljice od 31.7.2018. godine, konačno uređeni tužbeni zahtjev, da se utvrdi da je po osnovu zajedničkog sticanja u toku trajanja bračne zajednice, sa pokojnim suprugom A. R., stekla 1/2 dijela na nekretninama bliže označenim i opisanim u izreci prvostepene presude, slijedom čega da joj se dosudi iznos od 1.880.856,00 KM, koji predstavlja polovinu njihove vrijednosti, odnosno (budući da prvotužena nema sredstava na računu) da prvotužena trpi i dozvoli da se tužiteljica uknjiži kao vlasnik i posjednik na jednoj polovini navedenih nekretnina, te da se utvrdi da je ništav ugovor o zasnivanju hipoteke na spornim nekretninama, zaključen između prvotužene, kao zalogodavca i drugotužene, kao zalogoprimca (bliže označen i opisan u izrekama nižestepenih presuda) i da se proglasi nedopuštenim izvršenje na 1/2 predmetnih nekretnina, koje se vodi kod Osnovnog suda u M., pod brojem:... i u tom dijelu obustavi izvršni postupak.

Odlučujući o zahtjevima tužiteljice, na temelju izvedenih dokaza, prvostepeni sud je utvrdio: da je tužiteljica bila u braku sa pokojnim A.R. (vlasnikom i direktorom prvotužene) od...1988. godine, do njegove smrti,...2010. godine; da se nekretnine koje su predmet ovog spora u odgovarajućim javnim evidencijama (zemljišnoj knjizi, posjedovnom listu i knjizi uloženi ugovora o prodaji poslovnih zgrada, poslovnih prostora i garaža) vode kao posjed i svojina prvotužene; da je dana 02.02.2009. godine zaključen sporni ugovor o zasnivanju hipoteke na nekretninama (bliže opisanim u stavu I izreke prvostepene presude, koje su tada a i sada su uknjižene na prvotuženu), između drugotužene, kao zalogoprimca i prvotužene, kao zalogodavca, radi obezbjeđenja novčanog potraživanja po osnovu ugovora o kreditiranju i poslovnoj saradnji (sa sedam izmjena tog ugovora) broj:... od 20.3.2007. godine, u ukupnom iznosu od 3.273.902,29 KM, koji je zaključen između drugotužene kao davaoca finansijske podrške (kredita) i prvotužene, kao korisnika tih sredstava; da je taj ugovor o zasnivanju hipoteke (kao i ugovor o kreditiranju i poslovnoj saradnji) za zalogodavca potpisao A.R., upisan u sudski registar kao direktor zalogodavca (prvotužene) bez ograničenja ovlaštenja i kao jedini osnivač prvotužene (jednočlanog društva sa ograničenom odgovornošću); da je sada, u sudskom registru, kao jedini osnivač (sa udjelom od 100%) i direktor prvotužene bez ograničenja, upisana tužiteljica; da je u izvršnom postupku koji se vodi kod Osnovnog suda M. pod brojem: ... (u kojem se traži izvršenje prodajom nekretnina koje su predmet ovog spora) tužiteljica, kao treće lice, upućena na parnicu radi dokazivanja tvrdnje da je to izvršenje nedopušteno na 1/2 dijela tih nekretnina, zato što one predstavljaju bračnu tekovinu i zato što ugovor o zasnivanju hipoteke nije valjan.

Polazeći od tako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud, temeljem odredbe člana 103. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i "Službeni glasnik RS" broj:17/93, 3/96, 39/03, 74/04), utvrđuje da je ništav predmetni ugovor o zasnivanju hipoteke, budući da je zaključen bez prethodnog donošenja i evidentiranja odluke o zalaganju, koju je jedini član društva (A.R.) morao donijeti vršeći ovlaštenja skupštine kao organa društva, što je protivno odredbama člana 131. i 132. Zakona o privrednim društvima ("Službeni glasnik RS" broj: 127/08 do 82/19 - u daljem tekstu: ZPD), slijedom čega udovoljava tužbenom zahtjevu i u dijelu kojim je traženo utvrđenje nedopuštenosti izvršenja na 1/2 spornih nekretnina, te obustava izvršnog postupka.

U ostalom dijelu (koji se svodi na zahtjev da se utvrdi da sporne nekretnine predstavljaju zajedničku bračnu tekovinu tužiteljice i njenog bračnog supružnika (A.R.), sa jednakim dijelovima, i da prvotužena trpi i dozvoli da se tužiteljica uknjiži kao vlasnik i posjednik na jednoj polovini tih nekretnina) prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev, uz obrazloženje da

tužiteljica tokom postupka nije dokazala da su se predmetne nekretnine na kojima su izgrađeni poslovni objekti, vodile prvobitno kao posjed i vlasništvo njenog supruga i da ih je on, bez njenog znanja i saglasnosti uknjižio kao posjed i vlasništvo prvotužene, kao ni to da uloženi iznos od 5.000,00 KM (osnivački kapital prvotužene) predstavlja zajednički stečenu imovinu nje i osnivača, pa da nisu ispunjeni uslovi iz člana 270. stav 5. Porodičnog zakona ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 54/02, 41/08 i 63/14 - u daljem tekstu: PZ), koji bi činili osnovanim zahtjev tužiteljice u ovom dijelu.

Odlučujući o žalbama tužiteljice i drugotužene, drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja prvostepenog suda, ali je našao da je prvostepena presuda, u dijelu kojim je udovoljeno tužbenom zahtjevu, zasnovana na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Nalazi da je, shodno odredbama člana 445. i 446. ZPD, trebalo primijeniti odredbe Zakona o preduzećima ("Službeni glasnik RS" broj: 24/98, 62/02, 66/02, 38/03, 97/04 i 34/06 - u daljem tekstu: ZP), koji je bio na snazi u vrijeme zaključenja ugovora o hipoteci, pa je, pozivom na odredbe člana 360. i 244. tog Zakona, uvažio žalbu drugotužene i preinačio prvostepenu presudu, tako što je odbio zahtjev tužiteljice i u dijelu kojem je prvostepeni sud udovoljio, sa obrazloženjem da odredbe relevantnog zakona nisu propisivale izričitu obavezu skupštine društva (pa tako ni jednočlanog društva) da donese odluku o zalaganju ili drugom raspolaganju imovinom. Žalbu tužiteljice je odbio.

Ovdje treba reći, da je, saglasno odredbi člana 224. tačka 4. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu: ZPP), drugostepeni sud, kada je odbio žalbu tužiteljice, trebao u izreci presude navesti da se prvostepena presuda potvrđuje u dijelu koji je pobijan tom žalbom, kako ispravno ističe revizija. Međutim, kako se, po prirodi stvari, podrazumjeva da se ne mijenja presuda pobijana žalbom, kada se žalba odbije kao neosnovana, ta greška, po svom značaju i karakteru, ne utiče na pravilnost i zakonitost pobijane odluke. Naime, jasno je i iz razloga koji su sadržani u obrazloženju drugostepene presude, da je prvostepena presuda potvrđena u dijelu koji je pobijan žalbom tužiteljice, a jasno je to i tužiteljici, kako slijedi iz navoda njene revizije.

Pobijanom odlukom pravilno su odbijeni svi zahtjevi tužiteljice. Drugostepeni sud je za svoju odluku dao valjano, argumentovano i opširno obrazloženje, koje u svemu prihvata i ovaj sud i koje nije dovedeno u ozbiljnu sumnju navodima revizije, na koje će se dalje očitovati ovaj sud. Pozivanje revizije na odredbu člana 93. ZP nije osnovano. Tom odredbom je propisano da nikakve štetne pravne posljedice ne snosi onaj ko se u pravnom prometu, postupajući savjesno, pouzda u podatke upisane u registar, te se niko ne može pozivati na to da mu podaci upisani u registar nisu bili poznati, osim ako tim zakonom nije drugačije propisano. A.R. je u registru bio upisan kao direktor prvotužene bez ograničenja ovlaštenja, pa je saglasno tome bio ovlašten da potpiše predmetni ugovor o zaničanju hipoteke i drugotužena nije imala nikakvog razloga da sumnja u njegova ovlaštenja.

Ni ostale odredbe ZP, na koje se poziva i komentariše revidentica, nisu mogle ishoditi drugačiju odluku.

Odredbom člana 360. stav 2. ZP je propisano da poslove skupštine i direktora u jednočlanom društvu s ograničenom odgovornošću (kakvo društvo je i prvotužena) obavlja vlasnik (u konkretnom slučaju je to bio A.R., suprug tužiteljice, kao jedini osnivač prvotužene), ako odlukom o osnivanju nije drukčije određeno i da se odluke u takvom društvu, koje se donose u vršenju funkcija upravljanja društvom upisuju u knjigu odluka društva (stav 3.) a da odluke iz stava 3. ovog člana koje nisu upisane u knjigu odluka ne proizvode pravno dejstvo, kako propisuje odredba stava 4, te da se na knjigu odluka društva s ograničenom odgovornošću shodno primjenjuju odredbe člana 244. stav 6. i 7. ovog zakona, kako slijedi iz odredbe stava 5. navedenog člana 360. ZP.

Odredbom člana 244. stav 6. ZP, propisano je da se u knjigu odluka upisuju: 1) odluke o usvajanju godišnjih računovodstvenih iskaza i izvještaja o poslovanju; 2) odluke o raspodjeli

dobiti i pokriću gubitaka; 3) odluke o povećanju i smanjenju osnovnog kapitala; 4) investicione odluke; 5) odluke o statusnim promjenama, promjeni oblika i prestanku akcionarskog društva; 6) druge odluke značajne za vršenje funkcija upravljanja društvom; dok je stavom 7. istog člana propisano da se knjiga odluka vodi uredno, te da se podaci upisani u knjigu odluka ne smiju mijenjati niti brisati.

Odluka kojom se zasniva hipoteka ne predstavlja ni jednu od odluka koje ima u vidu odredba član 244. stav 6. ZP, niti ona po svom sadržaju i dejstvu predstavlja odluku koja se donosi u vršenju funkcija upravljanja društvom (član 360. stav 3. ZP), pa te zakonske odredbe nisu bile od uticaja na ocjenu zakonitosti predmetnog ugovora o zasnivanju hipoteke, kako ispravno nalazi drugostepeni sud, sa kakvim obrazloženjem se slaže i ovaj sud. Osim toga, čak i pod uslovom da je bilo nužno formalno donijeti odluku o zasnivanju ugovora o hipoteci i upisati je u knjigu odluka društva, s obzirom da je sporni ugovor o zasnivanju hipoteke zaključio i potpisao A.R., kao jedini osnivač (vlasnik) prvotuzene, pa je u smislu odredbe člana 360. stav 2. ZP (kako je naprijed rečeno), vršio poslove skupštine i direktora, takav nedostatak bi bio time saniran.

Pozivanje revidentice na odredbe statuta prvotuzene, koje nisu pročitane i izvedene kao dokaz u postupku koji je prethodio donošenju nižestepenih odluka i pod uslovom da je od značaja za odlučivanje, nije relevantno, jer se u fazi revizionog postupka, u smislu odredbe člana 242. ZPP, mogu iznositi nove činjenice i predlagati novi dokazi samo ako se oni odnose na povrede odredaba parničnog postupka koje su učinjene u postupku pred drugostepenim sudom, što ovdje nije slučaj.

Izvod iz knjige uložених ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova, kao i izvod iz knjige uložених ugovora o prodaji poslovnih zgrada, poslovnih prostorija i garaža, služi kao dokaz o vlasništvu upisane nekretnine, pa neosnovano revizija napada zaključak nižestepenih sudova da je drugotuzena kod zasnivanja hipoteke bila savjesna, jer se pouzdala u istinitost upisa sadržanog, između ostalih, i u ovim javnim evidencijama nekretnina.

Pravilno je drugostepeni sud odbio i argumentovano obrazložio, pozivom na odredbu člana 77. i člana 102. stav 2. ZPP, zašto prvostepeni sud nije pogriješio kada je odbio da na glavnoj raspravi, održanoj dana 29.05.2019. godine, prihvati i provede naknadno pribavljene dokaze tužiteljice (rješenje o dodjeli na korištenje neizgrađenog gradskog zemljišta broj:... od 30.6.2006. godine, kupoprodajni ugovor zaključen dana 28.02.2005. godine između A.R. kao kupca i M.. kao prodavca i kupoprodajni ugovor zaključen dana 18.12.2006. godine između prodavca A.R. i prvotuzene kao kupca), pa se ovaj prigovor neosnovano ponavlja u reviziji.

Osim toga, iz rješenja o dodjeli na korištenje neizgrađenog gradskog zemljišta od 30.6.2006. godine, proizlazi da je to zemljište dodijeljeno upravo prvotuzenoj, a ne A.R. kao fizičkom licu, te da je ugovorom od 18.12.2006. godine A.R. prodao prvotuzenoj nekretnine za kupoprodajnu cijenu od 357.964,80,00 KM (čime je i pod uslovom da se radilo o zajedničkoj imovini bračnih supružnika, ona samo promijenila oblik), pa ni ti dokazi ne bi potvrdili tvrdnju tužiteljice da je njen bračni supružnik (A.R.) njihovu zajednički stečenu imovinu prenio na prvotuzenu.

Tokom postupka je utvrđeno da su nekretnine koje su predmet ovog spora vlasništvo prvotuzene, slijedom čega je s pravom, pozivom na odredbu člana 270. stav 5. PZ, odbijen zahtjev tužiteljice za utvrđenje da one predstavljaju bračnu tekovinu i da njoj po tom osnovu pripada 1/2 njihovog dijela.

Ovo i kod činjenice da je prvotuzena osnovana za vrijeme trajanja bračne zajednice između tužiteljice i njenog supruga A.R., kao jedinog osnivača prvotuzene, te činjenice da osnivački ulog od 5.000,00 KM predstavlja njihovu zajedničku imovinu (na čemu se insistira u reviziji). Naime, na osnovu tog osnivačkog udjela njen suprug je (kao jedini osnivač) upisom u sudski registar, stekao udio u privrednom društvu (prvotuzenoj) u iznosu od 100%.

Dakle i pod uslovom da se udio osnivača u društvu sa ograničenom odgovornošću, nastao ulaganjem novca zarađenog radom oba bračna supružnika za vrijeme bračne zajednice, smatra njihovom zajedničkom imovinom i da svakom pripada po 1/2 tog udjela, kakvo utvrđenje tužiteljica nije tražila (uostalom, ona za takav zahtjev nema ni potrebe jer je već u sudskom registru upisana kao jedini osnivač, sa udjelom od 100%), ona nema pravo da zahtjeva da se na nepokretnoj imovini prvotuzene (koja ima svoj vlastiti subjektivitet, nezavisno od subjektiviteta osnivača) utvrdi njen suvlasnički dio od jedne polovine, na šta se svodi njen zahtjev. Udio u privrednom društvu konstituiše prava i obaveze koje pripadaju njegovom imaću. Udjelom se može slobodno raspolagati u skladu sa zakonom i aktima društva, ali sticanjem udjela u privrednom društvu, (čak i kada on iznosi 100%) imalac tog udjela ne stiče vlasnička ili suvlasnička prava na imovini ili pojedinim djelovima imovine, odnosno na pokretnim i nepokretnim stvarima koje pripadaju društvu.

Naprijed izloženo ukazuje da ni ostali navodi revizije nisu od uticaja na pravilnost i zakonitost pobijane presude, slijedom čega je odlučeno kao u izreci temeljem odredbe člana 248 ZPP."

(Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, 86 0 P 045848 20 Rev od 6.7.2021. godine)

<----->

Česta pitanja iz oblasti podjele bračne stečevine u Bosni i Hercegovini:

Kako se bračnim ugovorom može urediti bračna stečevina ?

Bračnim ugovorom mogu se urediti imovinskopravni odnosi bračnih partnera prilikom sklapanja braka, kao i tokom trajanja bračne zajednice. Bračni ugovor mora biti u formi notarski obrađenog ugovora da bi bio pravno valjan.

Možemo li kao bračni partneri drugačije urediti bračnu stečevinu ?

Kao bračni partneri možete i drugačije urediti bračnu stečevinu predbračnim/bračnim ugovorom sklopljenim u formi notarski obrađenog ugovora.

Da li bračni partner ima pravo preče kupnje ako fizička dioba stvarni nije moguća ?

Ako je sud odlučio da se podjela izvrši prodajom stvari zbog toga što je fizička dioba stvari nemoguća ili je moguća uz znatno smanjenje vrijednosti stvari, bračni partner ima pravo preče kupnje te stvari.

U pogledu podjele bračne stečevine da li su u Bosni i Hercegovini isti zakoni u cijeloj državi ?

Zakonodavstvo u pogledu podjele bračne stečevine u Federaciji BiH i Brčko distriktu su isti, dok se razlikuju od zakonodavstva entiteta Republika Srpska.

Šta predstavlja posebnu imovinu bračnih partnera ?

Imovina koju bračni partner ima u času sklapanja braka ostaje njegova posebna imovina. Posebna je i imovina koju za vrijeme trajanja bračne zajednice jedan bračni partner stekne po pravnom osnovu drukčijem od navedenog u Porodičnom zakonu član 251.

<----->

Zakonska definicija regulisana Porodičnim zakonom F BiH

Bračna stečevina i posebna imovina

Član 250.

Bračni partneri mogu imati bračnu stečevinu i posebnu imovinu.

Bračna stečevina

Član 251.

(1) Bračnu stečevinu čini imovina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine.

(2) Pokloni trećih osoba učinjeni za vrijeme trajanja bračne zajednice (u novcu, stvarima, pružanju pomoći radom i sl.) ulaze u bračnu stečevinu, bez obzira na to koji ih je bračni partner primio, ukoliko drukčije ne proizlazi iz namjene poklona ili se iz okolnosti u momentu davanja poklona može zaključiti da je poklonodavalac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih partnera.

(3) Dobitak od igara na sreću je bračna stečevina.

(4) Prihodi od intelektualnog vlasništva ostvareni za vrijeme trajanja bračne zajednice su bračna stečevina.

Član 252.

(1) Bračni partneri su u jednakim dijelovima suvlasnici u bračnoj stečevini ako nisu drukčije ugovorili.

(2) Budući bračni partneri, odnosno bračni partneri mogu bračnim ugovorom drukčije urediti svoje odnose vezane za bračnu stečevinu.

(3) Ukoliko je u zemljišne knjige kao vlasnik stečevine upisan jedan bračni partner, drugi bračni partner može zahtijevati ispravku upisa, u skladu sa Zakonom o zemljišnim knjigama Federacije Bosne i Hercegovine.

Upravljanje bračnom stečevinom

Član 253.

Na bračnu stečevinu primjenjuju se odredbe stvarnog i obaveznog prava, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Posebna imovina

Član 254.

(1) Imovina koju bračni partner ima u času sklapanja braka ostaje njegova posebna imovina.

(2) Posebna je i imovina koju za vrijeme trajanja bračne zajednice jedan bračni partner stekne po pravnom osnovu drukčijem od navedenog u članu 251. ovog Zakona.

Podjela bračne stečevine

Član 255.

(1) Podjela bračne stečevine vrši se ugovorom bračnih partnera.

(2) Ako bračni partneri ne zaključe ugovor iz stava 1. ovog člana, podjelu bračne stečevine izvršit će sud na zahtjev bračnih partnera ili povjerioca bračnog partnera, kako tokom tako i nakon prestanka braka.

Član 256.

(1) Bračni partner kojem je povjereno čuvanje i odgoj djeteta dobit će pri podjeli bračne stečevine pored njegovog dijela i stvari koje su namijenjene neposrednoj upotrebi djeteta.

(2) Ako se odluka o povjeravanju čuvanja i odgoja djeteta izmijeni, bračni partner iz stava 1. ovog člana predat će stvari iz stava 1. ovog člana drugom roditelju, odnosno osobi kojoj se povjeri čuvanje i odgoj djeteta.

Član 257.

Ako je sud odlučio da se podjela izvrši prodajom stvari zbog toga što je fizička dioba stvari nemoguća ili je moguća uz znatno smanjenje vrijednosti stvari, bračni partner ima pravo preče kupnje te stvari.

Bračni ugovor

Član 258.

(1) Bračnim ugovorom mogu se urediti imovinskopravni odnosi bračnih partnera prilikom sklapanja braka, kao i tokom trajanja bračne zajednice.

(2) Za punovažnost ugovora nužno je da isprava bude notarski obrađena.

Član 259.

Bračni ugovor može u ime bračnog partnera kojem je oduzeta poslovna sposobnost sklopiti njegov staratelj sa odobrenjem organa starateljstva.

Član 260.

Bračni partneri ne mogu ugovoriti primjenu prava druge države na imovinskopravne odnose.

3. Odgovornost bračnih partnera za obaveze prema trećim osobama

a) Pojedinačna odgovornost bračnog partnera

Član 261.

(1) Za obaveze koje je jedan bračni partner imao prije stupanja u brak ne odgovara drugi bračni partner.

(2) Za obaveze iz stava 1. ovog člana bračni partner odgovara svojom posebnom imovinom i svojim dijelom u bračnoj stečevini.

*Napomena autora Advokat Prnjavorac:

Podjela bračne stečevine je odvojen postupak od razvoda braka.

Bračna stečevina je uređena odedbama člana 250 i 251 Porodičnog zakona FBiH.

Prema ovom zakonu postoji bračna stečevina i posebna imovina koja nije stečena u braku.

Bračna stečevina je imovina koju su bračni partneri stekli u trajanju bračne zajednice, a posebna imovina je ona imovina koju su bračni partneri unijeli u bračnu zajednicu ili koju su u toku bračne zajednice kao poseban poklon dobili.